

הישיבה התשעים-וארבע של הכנסת השביעית

יום רביעי, י"ח תמוז תש"ל (22 יולי 1970)
ירושלים, הכנסת, שעה 12.33

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש. רוזן :

היום על שולחן הכנסת: 1. מסקנות ועדת החוץ והבטחון בעניין יהודי ברית-המועצות; 2. מסקנות ועדת השירו-תים הציבוריים בעניין שביתת ההאטה של טכנאי הרנטגן.

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת ת. ליאור :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו

ב. שאילתות ותשובות

היו"ר ש. רוזן :

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש) :
האם בקשר להחלטה הזאת של ממשלת ישראל היה מגע כל-שהוא עם ממשלת ירדן, ובאילו דרך?

הנני מוזמין את שר החוץ לעלות לדוכן ולהשיב על שאילתות של חברי הכנסת.

1-2. תיקון תעלת הע'ור

חברי הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום ד' באדר ב' תש"ל (12 במארס 1970) :

1. האם פנו שלטונות ירדן לישראל בבקשה להתיר להם תיקון תעלת ההשקיה של הע'ור?

2. אם נערכה פנייה כזו — מה היא עמדת ישראל לגבי תיקון תעלת ההשקיה הנ"ל?

חברי הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ב באייר תש"ל (28 במאי 1970) :

תעלת הע'ור בעבר הירדן מזרחה תוקנה בימים אלה לאחר שישאל הסכימה להפעלתה מחדש. מיד עם תיפ-עולה שאבו הירדנים כמויות מים כה גדולות שהורידו את מפלס הירמוך ב-70 ס"מ מעבר למקובל. כתוצאה מכך נשארו משאבות אשדות-יעקב מעל לפני המים ובלא מי השקיה.

"לא זו בלבד" — מודיע היום "ג'רוסלם פוסט" — "שהקיבוץ נותר בלא מי השקיה, אלא שגם קיבל מנת מרגמות שנפלו בליל אתמול בשטחו".

הנני מבקש לדעת :

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם כן — מה היו ההסדרים שלפיהם הסכימה ישראל לתיקון התעלה והפעלתה מחדש?
3. ההיה בשאיבת-יתר של ירדן משום הפרת החס-כס בנידון?
4. מה הם הסדרים התקינים לשימוש במי הירמוך?

שר-החוץ א. אבנן :

תעלת הע'ור כבר תוקנה. הימנעותה של ישראל מלהפריע לתיקון לא נבעה מהסכם עם ירדן, כי אם מהחלטה של ממשלת ישראל. אשר לירידת מפלס הירמוך, שגרמה קשיים למשק אשדות-יעקב לפני כחדשיים, הרי זו בעיה עונתית, שלא התעוררה לראשונה השנה, אם כי החורף השחון יחסית החריף אותה. אין היא קשורה לסוגיית הפגיעה בתעלת הע'ור והתרת תיקונה.

היו"ר ש. רוזן :

שאלה נוספת לחברי הכנסת אורי אבנרי.

שר-החוץ א. אבנן :
היה ידוע לנו כי ממשלת ירדן היתה מעוניינת בתיקון תעלת הע'ור, אבל אינני רואה להרחיב את הדיבור על מנת להודיע כיצד הגיע אלינו הרושם הזה.

3. פרטים על חבלות במטוסי "אל-על"

חברי הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום י"א באדר ב' תש"ל (19 במארס 1970) :

אבקש את כבודו להשיבני :

1. מה מספר החבלות שבוצעו נגד מטוסי חברת "אל-על" ומשרדיה, או נגד מטוסים אחרים שיעדם ישראל?

2. מה מספרם של נסיונות החבלה נגד המטרות הנ"ל שסוכלו לפני שבוצעו?

3. מה מספר הקרבנות ומספר הפצועים כתוצאה ממעשי החבלה הנ"ל?

שר-החוץ א. אבנן :

1. מספר החבלות הוא 11. להלן הפרטים :

23 ביולי 1968 — חטיפת מטוס "אל-על" לאלז'יר. המטוס היה בדרכו מרומא לישראל. ממשלת אלז'יריה החזיקה בנוסעים הישראליים ובצוות במשך המזשה שבועות. החוטפים כלל לא נעצרו והוכרו כגיבורים לאומיים.

26 בדצמבר 1968 — מטוס "אל-על" הותקף באתר-נה גווסע ישראלי (המהגדס שירדן ז"ל) נרצה. נערך משפט לשני הטורוריסטים שנתפסו, ופסק הדין ניתן ב-26 במארס 1970. אחד נדון למאסר ל-17 שנים ו-5 חודשים והשני ל-14 שנים ו-3 חודשים.

18 בפברואר 1969 — מטוס "אל-על" הותקף בצי-ריך. המטוס היה בדרכו משווייץ לישראל. נרצה הטייס פרס. נאסרו שלושה חבלנים, נערך משפטם והם נידונו ל-12 שנת מאסר על הריגה ולא על רצה. הוגש עליהם עירעור.

29 באוגוסט 1969 — מטוס ט.ו.ו.א. נחטף בדרכו מרומא לחל-אביב. המטוס אולץ לנחות בדמשק. המטוס חובל בקי המחבלים על הקרקע. הסורים שיחררו את

האלה, למניעת קליטתם של פועלים ערביים בכלל, ושל הפליטים בפרט?

2. באילו רכיבים מנצלת ההסברה הישראלית את ההתקשרות האמורה בעובדים הנ"ל, כדי לחשוף את הכוונות הפוליטיות, המהוות את יסוד ההסברה הערבית בענייני הפליטים והמתלווים אליה?

שר החוץ א. אבן:

1. ההסברה הישראלית בחוץ-לארץ דאגה לכך שהכוונות הערביות הפועלות להנצחת בעיית הפליטים ומניעת שיפור מצבם יובאו לאמצעי התקשורת ההמונית. לשם כך הפנינו גם תשומת-הלב להתבטאויות של כמה מנהיגים ערביים בשטחים.

2. עובדה היא כי כל בעיות הפליטים בעולם אחרי מלחמת העולם הראשונה נפתרו על-ידי שיקומם של הפליטים במדינות שבהן ביקשו מקלט. יחד עם זאת עומדת ישראל נכונה להביא את תרומתה לכל פתרון בין-לאומי ואזורי, והיא ממשיכה במדיניות המיועדת להמריץ את הפיתוח הכלכלי בשטחי הממשל לטובת הפליטים ואחרים.

5. סיוע כלכלי של ארצות-הברית לישראל

חברי הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום י"ט באדר ב' תש"ל (27 במארס 1970):

"הארץ" של יום 20 במארס 1970 מוסר, כי על רקע הסירוב של ממשלת ארצות-הברית למכור לישראל מטוסים נוספים תיארת ממשלת ארצות-הברית להגיש לישראל סיוע כלכלי. סיוע זה יוגש, לפי "הארץ", הן על-ידי דחיית פרעון חובות והן על-ידי דחיית תשלומים בעד סחורות למועד מאוחר יותר. כן יינתן חלק ניכר מהסיוע הכלכלי שביקשה ראש הממשלה בעת ביקורה בווינגטון. הנני מבקש לדעת:

1. האם הודיעה ממשלת ארצות-הברית לממשלת ישראל כי היא מוכנה להגיש לישראל סיוע כלכלי כמפורט לעיל?

2. האם הודיעה ממשלת ארצות-הברית לישראל על נכונותה להיעתר לבקשות הכלכליות שהגישה ראש הממשלה בעת ביקורה בווינגטון?

שר החוץ א. אבן:

עמדתה של ממשלת ארצות-הברית בנושא הסיוע הכלכלי כלולה בהודעת מזכיר המדינה דוג'רס מיום 23 במארס 1970, והדברים פורסמו. ממשלת ארצות-הברית הודיעה באותה הודעה שהחליטה להיענות לחלק מתביעותיה של ישראל. בינתיים כבר נתתם הסכם להספקת עודפי מזון לשנת 1970. משא-ומתן על סעיפים אחרים מתנהל וטרם סוכם. יש סעיפים הנוגעים לאש-ראי, בהם התשגה התקדמות ניכרת.

הי"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחברי הכנסת אורי אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):

כבוד השר, פורסם בעתונות שממשלת ארצות-הברית מציעה לישראל עכשיו מטוסי "קרוסיידר". האם הצעה הזאת קשורה גם היא בתנאים כלכליים משופרים?

כל הנוסעים ואנשי הצוות, להוציא שני הנוסעים הישראליים, אשר הוחזקו כבלא למעלה משלושה חודשים, ושחררו רק לאחר לחץ בין-לאומי רצוף, ולאחר שיהררו מספר מחבלים.

8 בספטמבר 1969 - הושלכו רימונים על משרד "אל-על" בבדליסל. נפצעו שני עובדים מקומיים.

27 בנובמבר 1969 - הושלכו רימונים על משרד "אל-על" באתונה (נרצח ילד יווני ונפצעו אחרים). המחבלים נתפסו ומחכים למשפטם.

10 בפברואר 1970 - הותקפו נוסעי "אל-על" במעי-בר בטרימינל במינכן. נוסע אחד (מר קצנשטיין ז"ל) נהרג, 13 נפצעו, ביניהם השחקנית חנה מרון. שלושת המחבלים נתפסו ומחכים למשפטם.

21 בפברואר 1970 - מטוס של חברת "סוויסאייר" התפוצץ באוויר, 18 דקות לאחר המראתו מקלוטן להל-אביב. כל הנוסעים והצוות ניספו - 47 במספר. הממצאים מראים שבמטוס הוטמנה על-ידי מחבלים פצצה, שהתפוצצה על-ידי מד לחץ.

22 בפברואר 1970 - פצצה שהוטמנה בשקי דואר שהיו מיועדים לישראל התפוצצה במטוס של חברת A.U.A. האוסטרית, בדרכו מפרנקפורט לווינה, ומשם לישראל. המטוס הצליח לחזור לפרנקפורט. לא נפגע איש. בחקירה הסתבר כי שני ערבים פלשתינאים מעורבים במעשה.

25 באפריל 1970 - התפוצצות קרתה במשרד "אל-על" באיסטנבול. לא הוברר אם היה זה רימון או חומר נפץ. נגרם נזק לחלון ולווטרינה בלבד. העבודה נמשכה כרגיל.

2. מספר נסיונות החבלה ששוכלו לפני שבוצעו הוא 3. להלן הפרטים: 12 בדצמבר 1969 - במשרד אל-על בברלין נתגלתה פצצה שלא התפוצצה; 21 בדצמבר 1969 - באתונה נעצרו שלושה לבנונים שזממו לחטוף מטוס "ט.ו.א."; 17 בפברואר 1970 - נתפסו שלושה ירדנים שהתכוונו לחטוף מטוס "אל-על" במינכן (או פרנקפורט).

3. מספר הקרבנות שניספו בהתקפות על מטוסים אזרחיים הוא 51, כלהלן: בהתקפה באתונה ביום 26 בדצמבר 1968 - 1; בהתקפה בציריך ביום 18 בפברואר 1969 - 1; בהתקפה באתונה ביום 27 בנובמבר 1969 - 1; בהתקפה במינכן ביום 10 בפברואר 1970 - 1; בהתקפת מטוס "סוויסאייר" ביום 21 בפברואר 1970 - 47. מספר הפצועים הוא 16, כלהלן: בהתקפה באתונה ביום 27 בנובמבר 1969 - 3; בהתקפה במינכן ביום 10 בפברואר 1970 - 13.

4. הסברה בחוץ-לארץ בעניין פעולותיה של ישראל לשיפור מצבם של ערביי השטחים ומחנות הפליטים

חברי הכנסת נ. אליעד שאל את שר החוץ ביום י"א באדר ב' תש"ל (19 במארס 1970):

לאחרונה מתרבות הידיעות בדבר פגיעה מאורגנת בפועלים ערביים מהרצועה היוצאים לעבודה בישראל. רבים מפועלים אלה הם ממחנות הפליטים.

שאלותי הן:

1. מה הפעולה ההסברתית הנעשית בעולם כדי להביא לידיעתה של דעת-הקהל העולמית את המגמות

7-8. תשובת ישראל להאשמותיו של אירגון "אמנסטי"

חברי הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן תש"ל (9 באפריל 1970):

"הארץ" של יום 2 באפריל 1970 מוסר, כי אירגון "אמנסטי" פירסם דו"ח המכיל האשמות על ישראל לגבי התנהגותה בשטחים המוחזקים. בכלל האשמות: פינוי תושבים ערביים על-ידי ישראל.

הנני מבקש לדעת:

1. האם נבדקו האשמות "אמנסטי" לגבי התנהגות ישראל בשטחים המוחזקים?
2. אם נבדקו — מה העלתה הבדיקה?

חברי הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן תש"ל (9 באפריל 1970):

עתוני יום ה', 2 באפריל 1970, מוסרים כי אירגון "אמנסטי" פירסם דו"ח המכיל האשמות על ישראל לגבי התנהגותה בשטחים המוחזקים.

הנני מבקש לדעת:

1. האם הגיבה ישראל על פירסום הדו"ח?
2. אם הגיבה — מה היתה תגובתה?
3. האם הסכימה ישראל לשתף פעולה עם אירגון "אמנסטי" בעריכת חקירותיו בישראל?

שר החוץ א. אבן:

תשובה מפורשת בעניין "אמנסטי", המתייחסת להשגת שלשלת היחסים בין אירגון זה וממשלת ישראל, ניתנה בכנסת בתשובת שר המשטרה מ"6 באפריל 1970 לשאלתה של חברת הכנסת י. תמיד.

תשובה זו משיבה למעשה על סעיפי השאלתה השונים. לאור תשובה מפורטת זו לא מובן לנו מדוע נכללו השאלות הללו בסדר-היום.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחברי הכנסת אורי אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד השר, היתה לי הזדמנות לשוחח עם ראשי אירגון "אמנסטי" בלונדון ונתברר לי, או נדמה לי, שלמעשה קיימת אי-הבנה בין משרד החוץ או השגרירות לבין האירגון. אבקש את השר להתייחס לדרישה של אירגון "אמנסטי". אני שואל את השר: האם הוא מוכן להיעתר לבקשת ראשי אירגון "אמנסטי", כפי שנמסרה גם לי, שממשלת ישראל עצמה תמנה ועדת חקירה, מורכבת מישראלים, לשם חקירת הנושא הזה?

שר החוץ א. אבן:

עניתי על השאלות לגבי מה שקרה. אם ל"אמנסטי" יש הצעה נוספת, אחרת או חדשה, הרי היא רשאית בהחלט לפנות אלינו באמצעות שגרירותנו בלונדון.

9. ידיעה בעניין היחסים בין שר החוץ לבין שגריר ישראל בארצות-הברית

חברי הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן תש"ל (9 באפריל 1970):

לפי "הארץ" מיום 17 במארכ 1970 מסתבר, שהיחסים המקובלים בדרך כלל בין שר לבין שגריר נמצאים

שר החוץ א. אבן:

העובדה היחידה היא העובדה שהדבר התפרסם בעתונות. אחרי העובדה הזאת נסתיים תחום העובדות.

6. פעולות הסברה של ישראל בשבדיה

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזינו שאלה את שר החוץ ביום כ"ג באדר ב' תש"ל (31 במארכ 1970):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 25 במארכ 1970 פורסם: סקר דעת-הקהל בשבדיה, שנערך על-ידי הטל-וויזיה, גילה כי 33% מהשבדים הם בעד ישראל ו-67% נגדה.

נוכח העובדה שהעם השבדי נקט תמיד עמדה אוהדת לישראל — רצוני לשאול את כבודו:

1. האם יש לראות בתוצאות סקר דעת-הקהל בשבדיה מפנה לרעה ביחסו של העם השבדי למדינת ישראל?

2. אם כן — מה הסיבות לכך?

3. האם אין לראות בתוצאות הסקר מחדל של הסברת ישראל בשבדיה?

4. אילו פעולות נעשו בשנת 1969 בשבדיה להסברתה של עמדת ישראל?

5. האם תוצאות הסקר מחייבות, לדעת כבוד השר, הגברה ושיכלול של פעולות ההסברה לעתיד?

שר החוץ א. אבן:

1. בסקר דעת-הקהל המוזכר לא נשאלו הנוסקרים אם הם בעד או נגד ישראל. השאלות היו ספציפיות והתייחסו: א. לפעולות ישראל — שליש בעד, שליש נגד, ושליש ללא דעה; ב. לפעולות המדינות הערביות — 7% בחיוב, 59% בשלילה, 34% ללא דעה; ג. לפעולות ה"פתח" ואירגוני הטרור האחרים — 5% בחיוב, 48% בשלילה, 47% ללא דעה.

אינני יודע אם תוצאות הסקר מצביעות על מפנה, כי אין לי אפשרות לבדוק אם יש יסוד לסקר זה. לרגל מה שהתרחש באנגליה לאחרונה אינני מסוגל לראות סקר אחד כבעל משמעות משכנעת. גם אותו סקר מעיד על חוסר אהדה לאירגוני הטרור ועל כך שפעולות ישראל הרבה יותר האהדות מפעולות ערביות.

2. בעתונות השבדית מובלטות ידיעות על סיפוח שטחים, פיצוץ בתים ומעצרים אדמיניסטרטיביים, והן דואי חלק מהסיבות שחרמו לזה. סיבה חשובה אחרת היא תהליך הרדיקליזציה בשבדיה בכל נושא פנים וחוק, שפגע במשמרות הצעירות של המפלגות בשבדיה.

3. לא.

4. עיקר מאמציינו היו מכוונים: א. לגייס ולהדריך כל גורם ייחודי ולהפעילו; ב. טיפוח קשרים עם אישי ציבור מהתחום המדיני והתרבותי ובפרט מחוגי השמאל; ג. הסברה וטיפוח אמצעי התקשורת, לרבות הזמנת אנשי מפתח בתחום זה לביקור בארץ.

5. בשבדיה, כמו במדינות אחרות, יש צורך בהגברת פעולותינו ההסברתיות. במסגרת הצימצומים התקציביים האחרונים אנו עושים כמיטב יכלתנו בכיוון זה.

— שאלות ותשובות (אבנרי, אבן, ש. כהן, ארידור, ארבלי-אלמוזלינו) —

שיחותיו עם נשיאי ארצות-הברית וצרפת במאי 1967. כן פורסם בכתבה, שמר תקוע, שגריר ישראל באו"ם, נדרש לחתום על מכתב שלפיו לא חלק כלל על דיווחי שר החוץ הנזכרים לעיל. עוד פורסם בכתבה, כי חקירה זו קשורה בספר שעומד שר החוץ להוציא על מאורעות הימים ההם.

בקשר לכך אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם העובדות הנזכרות בכתבה נכונות, ואם לא — מה הן העובדות הנכונות?
2. האם נערכו במשרד החוץ חקירה או בירור בדבר ביקורת פקידים בכירים על דיווחי שר החוץ במאי 1967, ואם כן — מדוע נערכו החקירה או הבירור ומה העלו?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא.
2. לא.

12. סיוע ותידוך לנבחרות ישראל בתחרויות ספורט בחוץ-לארץ

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום ו' באייר תש"ל (12 במאי 1970):

נוכת העובדה שנבחרות ישראל בענפי הספורט השונים המתמודדות בחוץ-לארץ ממלאות תפקיד בעל חשיבות לאומית ובכוחן לשמש גורם המסייע לרכישת אהדה לישראל — אתכבד לשאול:

1. האם משרד החוץ מסייע לנבחרות במימון הוצאות הכרוכות בניסיעתן ובשהותן בחוץ-לארץ?
2. האם משרד החוץ מקפיד לעדכן את הספורטאים היוצאים לתחרויות בין-לאומיות במידע הדרוש להסברת מדיניותה של ישראל במפגשים שהם מקיימים?
3. האם משרד החוץ מצייד את הנבחרות היוצאות לחוץ-לארץ בחומר מתאים, כגון סמלים, דגלונים ומוזכרות אחרות, לחלוקה בין הספורטאים המשתתפים בתחרויות אלה?
4. אם התשובה לשאלותי היא שלילית — מה הן הסיבות לכך?

שר-החוץ א. אבן:

1. הגוף הממשלתי הממונה על הטיפול בענייני ספורט הוא רשות הספורט במשרד החינוך. למשרד החוץ אין האמצעים הכספיים להשתתף במימון הוצאות הנסיעה והשהות של הנבחרות הישראליות. עם זאת, במקרים בודדים, כשהיה צורך מיוחד בכך, הגיש משרדנו סיוע מסויים.
2. ראשי אירגוני הספורט היוצאים לכנסים בין-לאומיים מתייעצים אתנו וניתן להם תידוך מלא. כן ניתן תידוך לאותן קבוצות הפונות למשרד החוץ, כגון נבחרותינו למקסיקו ולמשחקי אסיה. בכל מקרה ישיגי את נבחרת מובאת לידיעת משרד החוץ, נמסרת על כך הודעה לנציגויות הנוגעות בדבר, לצורך מתן עזרה, עצה ותידוך, בהתאם לתנאי המקום.
3. הנוהג המקובל הוא כי דגלונים ומוזכרות מוענקים על-ידי אגודות הספורט עצמן.

משובשים לגבי היחסים שבין שר החוץ לבין שגרירנו בארצות-הברית.

אבקש לדעת:

האם הערכת "הארץ" נכונה?

שר-החוץ א. אבן:

זוהי הערכתו המשווערת לא של עתון כלשהו, אלא של האיש שכתב את הכתבה. הידיעה היא חסרת שחר.

10. כתבה בעניין דיווחי שר החוץ על שיחותיו עם נשיאי ארצות-הברית וצרפת לפני מלחמת ששת הימים

חברת-הכנסת ש. כהן שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן תש"ל (9 באפריל 1970):

"הארץ" של יום 30 במארס 1970 מוסר, כי שגריר ישראל באומות המאוחדות, מר יוסף תקוע, נענה לתביעת שר החוץ ומסר לפני זמן-מה מכתב להנהלת משרדו, בו הוא טוען כי בתקופת ההמתנה שקדמה למלחמת ששת הימים לא עירער על דיווחי מר אבן משיחותיו עם הנשיאים ג'ונסון ודה-גול.

בהמשך הידיעה נמסר, כי מכתבו של מר תקוע נמסר בעקבות חקירה שנפתחה בסוף 1969, לפי הוראות שר החוץ. שר החוץ תבע לברר אם נכונות הידיעות שלפיהן טענו ב-27 במאי 1967 שלושה פקידים בכירים במשרד החוץ, ביניהם גם מר תקוע, באזני אישיות ישראלית, שדיווחי מר אבן על שיחותיו עם נשיאי ארצות-הברית וצרפת אינם מדויקים. בהמשך המאמר ב"הארץ" נזכרים שמותיהם של שני פקידים נוספים: מר משה ביתן ומר שלמה ארגוב.

הגני מבקש לדעת:

1. האם הידיעה דלעיל נכונה? אם אינה נכונה — מה אינו נכון בה?
2. אם נפתחה חקירה כמפורט לעיל — מה היו מניעיה?
3. האם גם מר ביתן ומר ארגוב נתבקשו לחתום על מכתב בנוסח המכתב המיוחס למר תקוע?
4. האם חתמו הנ"ל על מכתב כנ"ל?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא. שום פרט אינו נכון.
2. לא.
3. לא.
4. לא. אני סבור כי מתבזבזים זמנה של הכנסת וכבדה על-ידי התייחסות לדברי סרק המופיעים בעתונות.

11. כתבה בעניין דיווחי שר החוץ על שיחותיו עם נשיאי ארצות-הברית וצרפת במאי 1967

חברת-הכנסת י. ארידור שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן תש"ל (9 באפריל 1970):

בעתון "הארץ" מיום 30 במארס 1970 פורסמה כתבה בכותרת "משרד החוץ חקר פקידים שמתחו ביקורת על אבן בתקופת ההמתנה". בכתבה זו מסופר, בין היתר, כי נפתחה במשרד החוץ חקירה שבה נדרשו פקידים בכירים במשרד, הנוכרים בכתבה, להסביר אם אמנם מתחו ביקורת על מידת הדיוק בדיווחי שר החוץ על

חוסכים כל מאמץ כדי להשחרר תדמיתה של ישראל, לתארה כמדינה קולוניאליסטית ולהטיל עליה האשמות שווא במגמה להעיב על יחסיה עם ארצות אפריקה.

אינני יכול להשתחרר מההרגשה שאלה שעומדים מאחורי הפצת בדותות אלה כוונתם לטשטש פעילות חירותה של מעצמה גדולה, אשר לה אינטרסים ליהפך לגורם השליט במרחב זה, על-ידי הקמת בסיסים במדינות אפריקניות לחופי ים-סוף.

על היחסים בין אתיופיה וישראל הערתי לכנסת אחרי שובי מאדיס-אבבה אשתקד. מאז מוסיפים היחסים להיות טובים, בהסתמך על כיבוד הדדי של ריבונות ועצמאות ושיאפה משותפת לשלום.

15. היחסים המדיניים בין ישראל וצרפת

חברי-הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

"יותר על המיראזים - המפתח לשיפור היחסים עם צרפת" - בכותרת זו מכתיר "הארץ" מיום 14 באפריל 1970 את מאמרו של. מר אליהו מאייסי מפאריס. במאמר מסופר, שאם ישראל תשנה את עמדתה בדבר התביעה לקבל את 50 המיראזים הנתונים לאמברו ותסכים להתחרת תמורתם, תיתכן גורמליזציה ביחסים צרפת וישראל.

בעל המאמר מפליג בהנחות וכותב כי "המציאות היא שצרפת אינה יכולה ואינה רוצה למסור המטוסים, ועלינו להשלים עם כך שצרפת לא תהיה עוד לעולם בת-ברית בלעדית לנו... עלינו לחתור לכונן עמה יחס אחר."

לדגל פירסום זה אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם יש שינוי במדיניות ישראל בנושא המיראזים?

2. האם גישת ההשלמה וההתפייסות המוסברת במאמר הנ"ל סבירה?

שר-החוץ א. אבן:

1. התשובה היא שלילית. אין כל שינוי בנושא זה - לא בעמדת צרפת ולא בעמדת ישראל. אין לנו תביעה לברית בלעדית, כי אם למדיניות צרפתית מאוזנת יותר.

2. גינתה לי ההזדמנות מפעם לפעם לאמור שאין אנו חוסכים מאמץ להסביר עמדתנו לממשלת צרפת, לעמוד על קווי המחשבה של מדיניותה, ולחתור לשיפור היחסים בכל השטחים. ברוח זו נהיה מוכנים לכל בירור של מכלול היחסים.

16. הכחשת ידיעה על ביקור סודי של שר החוץ ההולנדי בישראל

חברי-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

סוכנות הידיעות המערב-גרמנית ד.פ.א. מוסרת כי שר החוץ ההולנדי ביקר בירושלים בחשאי, וזאת במסגרת נסיון תיווך בין ישראל ומצרים.

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם ביקר מר לונס בישראל בחשאי?

2. האם הביא מר לונס הצעות חדשות?

13. תגובה על רצח עדנה פאר, עובדת שגרירות ישראל בפאראגוואי, על-ידי אנשי "אל-פתח"

חברי-הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום י' באייר תש"ל (12 במאי 1970):

אתמול רצחו שני ערבים מאנשי "אל-פתח" את הגברת עדנה פאר, עובדת שגרירות ישראל באסונסיון, בירת פאראגוואי, ופצעו עובדת גוספת, הגברת דיאנה זבלוק.

בקשר לרצח זה בדם קר, רצח אשה אזרחית במש"רד השגרירות הישראלית - אבקש לדעת:

1. כיצד נתפסו הרוצחים?
2. מה היו אמצעי ההגנה בשגרירות?
3. היש מקום להרחבת דרכי ההגנה, והאם ניתן הסיוע הדרוש מצד הממשלות השונות?
4. מה היו תגובות המדינות שאליהן פנה שר החוץ בנידון?

שר-החוץ א. אבן:

1. הרוצחים נתפסו בזכות ערנותם של עוברים-ושבים ועבודה יעילה של משטרת פאראגוואי.

2. בשעת ההתקפה היה בשגרירות שומר מקומי לפיקוח על היוצאים והכנסים. הדלת הראשית היתה נעולה.

3. יש מקום להרחבת אמצעי הבטחון, וניתנו הוראות מתאימות שמטבע הדברים אין מקום לפרסמן. קיים סיוע נאות מצד הממשלות הנוגעות בדבר.

4. ממשלת פאראגוואי ואקוודור גינו את הרצח פומבית בחריפות. כן גינה אותו בטאון הוותיקן Observatore Romano. אישים ואירגונים רבים, במיוחד באמריקה הלטינית, הגיבו אף הם בחריפות, וכיניהם אירגוני פועלים, כמרים ואינטלקטואלים.

ממשלת פאנאמה החליטה להעלות עניין הרצח בכנס הבא של אירגון מדינות אמריקה, ונשיא הקונפד-רציה של פועלי קולומביה יציע בוועידת אירגון העבודה הבין-לאומי לפנות לאירגוני פועלים ערביים בנושא זה. העתונות ברוב ארצות אמריקה הלטינית גינתה אף היא.

14. היחסים בין אתיופיה וישראל

חברי-הכנסת ת. טובי שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

"ידיעות אחרונות" מ-14 באפריל 1970 פורסמה כתבה האומרת כי "בעתון שבדי פורסמה אתמול ידיעה, לפיה חתמו ישראל וחבש על הסכם הנותן לישראל בסיס במוצא הדרומי של ים-סוף. לדברי העתון השבדי יוקם הבסיס על אי קטן ליד הנמל אסאב-אל-מנדב".

נוכח ידיעה עתונאית זו הנני לשאול את כבודו:

1. האם נכונה ידיעה זו?
2. האם נחתמו לאחרונה הסכמים כלשהם בין ישראל וחבש, ואם כן - מה הם?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא היו דברים מעולם.
2. הידיעה היא חוליה גוספת במסכת בדותות שמקורן במנגנוני התעמולה הערבית-סובייטית, שאינם

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ד
— שאלות ותשובות (ורדיגר, אבן, רוזן, ש. תמיד, ש. כהן) —

3. אם כן — מה הן?

4. האם ממשיך מר לונס בנסיגות התיווך בידי-עתו?

שׂר-החוף א. אבן:

אין לידיעה כל שחר, לאמור, כאילו ביקר מר לונס ביקור סודי בישראל. אילו כך היה, היה הסוד כמוס גם בפניו. זוהי דוגמה מאלפת שיש בה לעורר קוראי עתונות להצטייד במידה בריאה של ספקנות לגבי מה שהם קוראים אפילו מפי סוכנויות בין-לאומיות.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (פועלי אגודת ישראל):

אדוני השר, בעת ביקורה של המשלחת הפדלמג-טרית ההולנדית בישראל דיבר יושב-ראש הסנאט ההולנדי בזוויות במה שנוגע לצעדיה של ישראל לגבי שלום עם הערבים. האם מתפרש מכך שחל שינוי בעמדתה של הולנד הידידותית כלפי ישראל בעניין יחסי ישראל-ערב?

שׂר-החוף א. אבן:

התשובה שלילית. המסקנה היא שיושב-ראש הסנאט, יושב-ראש הבית הראשון בהולנד, הוא בכלל אדם זהיר בניסוחיו. אולם יש לי יסוד להבין ולדעת, שגם הוא וגם חברי המשלחת התרשמו מאוד מהביקור ויצאו מחווקים ברגשי הידידות כלפי ישראל. אני מניח כי בבואם הביתה יפרסמו את התרשמויותיהם המפורטות.

17. שלילת ידיעה בעניין כוונת בריטניה לשלוח כוח משימה למזרח התיכון במלחמת ששת הימים

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

העתון "דיילי מיל" מוסר היום, כי בריטניה התכוונה לשלוח כוח משימה למזרח התיכון "כדי להפריד בין כוחות צה"ל והערבים במלחמת ששת הימים".

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם הודיעה ממשלת בריטניה לישראל על רצונה לשלוח כוח משימה כנ"ל?

2. האם ידעה ישראל על כך?

3. האם התערבה ישראל בבריטניה על מנת שלא תשלח כוח כזה?

שׂר-החוף א. אבן:

הידיעה שפורסמה ב"דיילי מיל" אינה נכונה ואין לה סימוכין.

לאור זאת תשובתי על שלוש שאלותי של חבר-הכנסת ורדיגר היא שלילית.

18. דברי ד"ר ג. גולדמן על כוונתו לנסוע לשיחות עם נאצר

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

במסגרת העתונאים שקיים ד"ר גולדמן בתל-אביב מסר כי שר החוץ הסכים שישע לפגישה עם נאצר.

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם הסכים כבודו לנסיעת ד"ר גולדמן?

2. אם לא — האם תבוא הכחשה לדברי ד"ר גולדמן במסיבת העתונאים?

שׂר-החוף א. אבן:

מעולם לא ראיתי עצמי מוסמך להסכים או לא להסכים לקיום פגישה שלפי מיטב ידיעתי מעולם לא הוצעה על-ידי נאצר. בשיחתי הראשונה אתו אמרתי לד"ר גולדמן, כי הואיל והוא מבקש גיבוי ממשלתי הרי הממשלה תצטרך להכריע.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (פועלי אגודת ישראל):

אדוני השר, היום נתפרסמה ידיעה בעתונות על פגישת ד"ר גולדמן-דוברינגן בעניין יחסי ישראל-ערב. רצוני לדעת: האם פועל ד"ר גולדמן בשם ישראל?

שׂר-החוף א. אבן:

התשובה היא שלילית. ד"ר גולדמן אינו מעמיד את עצמו כמנהל את השיחות הללו בשם ישראל. מאידך גיסא, ד"ר גולדמן ראה צורך להעמיד אותי על תוכן השיחה ההיא.

19. דברי שר החוץ בראיון שפורסם בעתון

"על המשמר"

חבר-הכנסת ש. תמיד שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

ב"על המשמר" מתפרסם ראיון עם שר החוץ, לפיו אמר השר, בין השאר, את הדברים הבאים: "...אולי בראשיתו של מהלך נהווה כמעט רוב, אבל הערבים יציפו אותנו ביתרונם הדמוגרפי, וישראל היהודית לא תתקיים. תביעה זו נפוצה ביותר. הדבר מופץ באסכולה האידיאולוגית של אנשי "אל-פתח", שעיקרה להעמיד פלשתינה גדולה שישראל תהיה בטלה בתוכה. במתן מטיקה יש מושג של פגישת הקצוות. האסכולה הערבית הזאת נפגשת בדרך עם "שלמות הארץ" אצלנו, עם כל אלה שכל כך מחשיבים את הגורם הטריטוריאלי ומפסידים את תחושת הדבר החשוב ביותר של ההרכב האנושי".

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם נאמרו הדברים הנ"ל על-ידי השר?

2. אם לא — מה היו הדברים המדויקים שאמר כבוד השר בנושא זה?

שׂר-החוף א. אבן:

כן. ראיתי להזהיר נגד פתרונות שאינם מבטיחים מדינה יהודית עם רוב יהודי גדול ומובטח לתמיד.

20. דברי שגריר ישראל בארצות-הברית על

"מרשת גולדמן"

חבר-הכנסת ש. כהן שאל את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

בראיון טלפוני ל"שידורי ישראל", שניתן ביום 23 באפריל 1970, הצהיר שגריר ישראל בארצות-הברית, מר יצחק רבין, כי "פרשת גולדמן בישראל גרמה לאחד

— שאלות ותשובות (ש. כהן, אבן, רוזן, טובי, י. תמיר, נחשתן) —

הרצון הטוב הישראלי החל מצד החוגים האלה מסע אנטי-ישראלי.

אבקש איפוא את כבודו להשיבני:

1. האם הידיעה נכונה?
2. אם כן — יואיל נא לפרט את ממדי הסיוע הרפואי שנגשלו לנפגעי אסון רעידת האדמה?
3. הנבדק הצורך במשלוח זה או שהוא יצא בלי בדיקה מוקדמת?

שר-החוף א. אבן:

כידוע, אין זו, לצערנו, הפעם הראשונה שאסון טבע פוגע בעם התורכי השכן. הרעש בעיר גדו ובסביבתה ב-28 וב-13 במארס 1970 גרם לכ-3000 הרוגים, כ-4000 פצועים וכ-90,000 מחוסרי קורת-גג. הערכתי מאוד את המחווה האנושית של מגן-דוד-אדום, שביקש להקל, ולו במעט, מסבלם של נפגעי הרעש ושלה 300 שמיכות, 100 מנות פלסמה, טונה אחת של אבקת חלב וכמות אנטיביוטיקה. הסיוע שוגר בתיאום עם "הסהר האדום" התורכי, והממונה על צירות תורכיה בישראל הודה עליו בחמימות במכתב ששיגר לנשיא מגן-דוד-אדום. מתוך כ-650 כתיב-עת המופיעים בתור-כיה, רק שני עתונים, המבטאים חוגים מוסלמיים: קיצו-גיים, "בוגין" ו"סבאח", הגיבו בשלילה על הסיוע הישראלי. תגובה שלילית זו בלטה כיוצאת-דופן נוכח ההשתקפות החיובית שסיוענו זכה לה ברוב עתוניה של תורכיה ובשירות השידור שלה.

23. בירור בעניין הזמנת הפסיכיאטר ד"ר א. ירוס לכנס בין-לאומי שלא נתקיים

חבר-הכנסת י. נחשתן שאל את שר החוף ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

לפני חודשים אחדים קיבל הפסיכיאטר המחוזי של ירושלים, ד"ר א. ירוס, הזמנה רשמית להשתתף בכנס בין-לאומי של פסיכיאטרים בקובה.

ד"ר ירוס קיבל את העזרה הדרושה מטעם הגור-מים הממשלתיים הנוגעים בדבר, לרבות דרכון שירות, כרטיסי טיסה וכיוצא באלה, ויצא לדרך. בהגיעו לקובה התברר לד"ר ירוס כי אינו מתקיים שום כנס בין-לאומי בקובה וכי כל העניין אינו אלא, כפי הנראה, מהתלה. תלאות רבות עברו על הרופא הישראלי בקובה עד אשר יצא משם.

אבקש את כבודו להשיבני:

1. מי אתראי לקבלת הזמנה לכנס שלא היה?
2. האם נערך בירור כדי לקבוע מי שלח את ההזמנה הזאת, ואם כן — מה העלה הבירור ומה נעשה כדי להעניש את האחראים למעשה זה ולכל מה שהיה כרוך בו?

שר-החוף א. אבן:

1. ההזמנה לכנס שלא נתקיים לא עברה את משרדי, ויש איפוא להפנות את השאלה בנדון למי שקיבלה.

2. לפי הידיעות שנמסרו לי נשלחו ההזמנות על נייר מכתבים של האיגוד הבין-לאומי לבריאות הנפש, שמקום מושבו באדינבורו. ממילא מובן שכל בירור

הנזקים ההסברתיים הגדולים ביותר בארצות-הברית, לפחות בשנה האחרונה, וגרמה לי שאף יותר מכך".

הנני מבקש לדעת:

1. האם לדעת שר החוף נכונה ההערכה, ואם כן — מה הם ממדיו של הנוק ההסברתי לישראל בארצות-הברית, ומה הן הסיבות לו בעקבות "פרשת גולדמן"?

שר-החוף א. אבן:

לדעתי היה נזק, אך אין להפריז בו, וכעבור זמן התברר כי אין לפרשה זו השפעה יסודית או מתמדת על מעמדנו בארצות-הברית. מכל מקום, בשעה זו אין לפרשה זו שום השפעה או משקל.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת שלום כהן.

שלום כהן (העולם הזה—כוח חדש):

אולי יואיל כבוד השר להסביר לי מה היא ההסברה הישראלית בארצות-הברית על פרשת גולדמן?

שר-החוף א. אבן:

אדוני היושב-ראש, אני חושב שזוהי שאלתה נוספת.

היו"ר ש. רוזן:

נכון, אתה לא חייב להשיב.

21. תגובת שר החוף על דברי ד"ר נ. גולדמן בשידור גרמני

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר החוף ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

"מעריב" מ-15 באפריל 1970 פורסם, שכבוד השר אמר בתגובה על הופעת הד"ר נחום גולדמן בשידור בטלוויזיה המערב-גרמנית, כי "יש להתייחס לדברים ולהגיב עליהם כמו על כל שידור עויין נגד מדינת ישראל...".

הנני לשאול את כבודו:

מה הם הדברים שנאמרו על-ידי ד"ר גולדמן ושה-ביאו את כבוד שר החוף להגדיר את השידור כשידור עויין נגד מדינת ישראל?

שר-החוף א. אבן:

באותו שידור נאמר, כי מדיניות הממשלה נוקשה בגלל הרכבה. היה מאמץ לשכנע את הציבור הגרמני כי ממשלת ישראל אחראית במידה ניכרת לחוסר ההתקדמות לשלום. שגרירנו קיבל הוראה לסתור האשמה חמורה ובלתי-מוצדקת זו, שהשמעתה ברדיו באירופה פוגעת באינטרסים של ישראל.

22. משלוח סיוע רפואי לנפגעי הרעש בעיר גדו שבתורכיה

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החוף ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

סיוע רפואי וחמרי עזרה ראשונה (פלסמות דם, תרופות ועוד) הוטסו מישראל לתורכיה על מנת לעזור לנפגעי הרעש שפקד את העיר גדו באנטוליה.

בקשר לכך החלה בחוגים קיצוניים בתורכיה הסתה נגד "הזרמת דם יהודי לקרבנות הרעש", ובמקום הערכת

עם נציגי הציבור האמריקאי, בכללם כמובן נציגים של אמצעי התקשורת ההמוניים.

באותו שידור מסר השגריר את הערכתו האישית לגבי התוצאות של פרשת גולדמן.

אינני סבור כי לאותה פרשה היו תוצאות בנות-קיימא כלשהן. יש הבנה בעולם לרצון ישראל להיות מיוצגת על-ידי אלה המבינים את עמדותיה הלאומיות שאושרו על-ידי הכנסת.

26. ידיעות בעניין חידוש שליחותו של ד"ר גונאר יארינג במזרח התיכון

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

נוכח ידיעות בעהונות ורמזים שפורסמו מפי חוגים מוסמכים בירושלים, אבקש את כבודו להשיבני:

האם ננקטו על-ידי ממשלת ישראל יזמות לחידוש שליחותו של גונאר יארינג במזרח התיכון, ואם כן - מה מטרתן ותכליתן?

שר-החוץ א. אבן:

ממשלת ישראל לא נקטה יזמה. ישראל אינה אשמה בכך ששליחות זו שותקה בטרם עת והוחלפה בשליחות אחרות שלא הביאו לשום תוצאה חיובית. הממשלה הבהירה שכמו בעבר תהיה מוכנה לשתף פעולה עם שליח המזכיר הכללי על יסוד המנדט שלו, המחייב אותו לבוא במגע עם מדינות האזור כדי לקדם הסכם לכינון שלום-קבע בהתאם לסעיפי ההחלטה.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת תמיר.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

האם בשבועות האחרונים, לאחר שאפשרות של חידוש שליחות יארינג הוזכרה בכמה וכמה פירסומים, קיבלו ממשלת ישראל או שר החוץ פנייה מטעם גורם בין-לאומי או מזכיר האו"ם בנושא זה?

שר-החוץ א. אבן:

לא. לא היתה שום פנייה אלינו לקבל את השגריר יארינג. הבהרנו בכל הפירסומים הרבים בעולם, כי עמדתנו החיובית לגבי השליחות הזאת בהתאם למנדט שעליו היא מתבססת נשארת בעינה, והדבר אושר בהודעת הממשלה בכנסת ביום 25 במאי 1970. כל מה שידוע לי על דעותיו של המזכיר הכללי הוא, שבשובו ממוסקבה הודיע לנציגנו כי לפי הערכתו אין השעה כשרה לחידוש שליחותו של ד"ר יארינג. זו הערכתו של המזכיר הכללי של האו"ם.

27. דברי שר החוץ על קביעת גבולות ישראל

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

"הארץ" מיום 19 במאי 1970 מצטט מתוך דברי כבוד השר בנאומו בקנדה, לפיו אמר בין השאר: "לעולם לא יקרעו מלבנו רמת-הגולן, רצועת עזה, מצרי שארם-א-שייך וירושלים".

אבקש את כבודו להשיבני:

1. האם הציטוט מדויק?

דבר האחריות והענשת האחראים אינם בתחום סמכו-תה של ממשלת ישראל.

אוסף עוד שצירותנו בקובה עשתה כל הניתן כדי לסייע לד"ר ירוס בעת שהתו שם ובסידורי החזרתו.

24. פעולות הסברה ברחבי העולם על הסכנות הכרוכות במעורבות הסובייטית במזרח התיכון

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלני שאלה את שר החוץ ביום י"ב באייר תש"ל (18 במאי 1970):

נוכח הודעות ממשלת ישראל על כך שטייסיס סובייטיים מבצעים טיסות מעל שמי מצרים, דבר המגביר את מעורבות ברית-המועצות בסיכסוך בין ישראל למצרים ועלול ללבות מלחמה באזור - רצוני לשאול את כבודו:

1. אילו אמצעים נקט משרד החוץ כדי להסביר לעמי העולם את הסכנות הכרוכות בצעד זה של ברית-המועצות לשמירת השלום בעולם?

2. מה היו התוצאות מפעולות ההסברה שנעשו על-ידי מדינת ישראל כפי שבאו לידי ביטוי בעתונות ובדעת-הקהל בעולם?

שר-החוץ א. אבן:

1. משרד החוץ יזם פעולות הסברה מקיפות ברחבי העולם להסברת סכנות המעורבות הסובייטית במזרח התיכון.

2. תוצאות הפעולה משתקפות בשפע העצום של התבטאויות ודברי פרשנות בנושא. ברחבי עולם מובעת דאגה עמוקה מול התערבות זו וגוברת ההערכה בדבר הצורך לחזק את ישראל ולמנוע את עירעור המאזן הבטחוני. כל סקירה של העתונות העולמית תעיד על מידה רבה של הסכמה אתנו בנוגע לתוצאות ולהשתייכות של המדיניות הסובייטית הפוגעת בשלום ישראל, ביציבות במזרח התיכון, בכושר ההגנה של אירופה, ובעקרונות היסודיים והעצמאות של יבשת אפריקה, שאלפי חיילים של מעצמה גדולה מצויים בה עשר שנים אחרי שיחרור רוב מדינותיה מגוכחות צבאית זרה.

25. דברי שגריר ישראל בארצות-הברית על תוצאות "פרשת גולדמן"

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

בעתונות הישראלית נגמרה ביום 24 באפריל 1970 הצהרה בשם השגריר רבין, לפיה גרמה פרשת גולדמן נזק הסברתי רב לישראל בארצות-הברית. אודה לכבודו אם ישיבני:

1. מה הוא הנהל המקובל של מסירת הצהרות מדיניות על-ידי שגרירים?

2. האם הצהרות, כהצהרה האמורה, מתואמות מראש עם שר החוץ או עם המנהל הכללי של משרדו?

שר-החוץ א. אבן:

שגרירי ישראל בכל מקומות שירותם, לא כל שכן בארצות-הברית, עוסקים מדי יום בהסברה מדינית, הן דיפלומטית והן ציבורית. שגרירי ישראל בושינגטון מופיע ונאם לפני ציבורים שונים ומקיים מגע קבוע

2. לא עמדתה של ממשלת ישראל היא הקובעת אם על גורמים יהודיים בארצות-הברית לקשור את עמדת הממשל כלפי ישראל בשאלת קמבודיה; איר-גונים יהודיים ויהודים כיהודים בארצות-הברית אינם נזקקים לדעתה ולעצתה של ישראל בסוגיה ציבורית זו, שלגביה הם נותנים ביטוי לדעתם כאזרחים חפשיים בדמוקרטיה האמריקנית.

29. פעולות הסברה בקרב הסטודנטים בצרפת

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

נוכח פעולות התעמולה האנטי-ישראלית המתנהלות באוניברסיטאות בצרפת הן על-ידי השמאל החדש והן על-ידי קבוצות הסטודנטים הערבים, פורסם על-ידי גיל קיסרי, סופרו של "מעריב" בפאריס, בגיליון 17 באפריל 1970, שהנספח לענייני תרבות בשגרירות ישראל בפאריס, המקיים מגעים עם הסטודנטים היהודים הפועלים נגד תעמולת השטנה בישראל, מוסד שכתוצאה מהעדר תקציב, שיעמוד לרשותה של השגרירות, פעולת ההסברה של ישראל היא מצומצמת ובלתי-מורגשת.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם העמדה האמצעית הכספיים הדרושים לרשות הנספח לענייני תרבות בשגרירות ישראל בפאריס?
2. אם לא — מה הסיבות לכך?

שר-החוץ א. אבן:

אנו בודקים את השימוש המתאים ביותר של התקציב העומד לרשותנו בתחום ההסברה. לאור חשיבות הפעולה בקרב הסטודנטים בכלל, והסטודנטים היהודים בפרט, לא חסכנו מאמץ לפעולה ביניהם, בכללם אלה שבצרפת, ונמשך בכך. שגרירות ישראל בפאריס ערה לממדי הבעיה.

השבוע נפגשתי עם עשרים נציגי התאחדות הסטודנטים במשך שעתיים ושוחחתי אתם על הגברת פעילותם של סטודנטים ישראלים בחוץ-לארץ. נציגי התאחדות הסטודנטים הודו לי על הגברת העזרה שקיבלו ממשרד החוץ בשבועות האחרונים. סוכם כי פעילות משותפת זו תוגבר בעונת הלימודים הבאה ברחבי העולם.

30. ידיעות על עזרת השלטונות בקובה

לאירגוני המתבלים הערביים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

בעתונות פורסם שהצטרפו אל שורות אירגוני החבלה כמה עשרות קצינים שקיבלו אימון בקובה, וזאת בידיעתם ועזרתם של השלטונות בקובה.

נוכח העובדה שישארל מקיימת קשרים דיפלומטיים עם קובה, רצוני לשאול את כבודו:

1. האם הפירסום בעתונות תואם את העובדות?
2. האם היתה פנייה או מחאה מצד ממשלת ישראל לממשלת קובה על העזרה שהוגשה לאירגוני החבלה?
3. אם לא — מה הסיבה לכך?

2. האם הזכיר כבוד השר בנואמו האמור את יהודה, שומרון וסיני כאזור "שלא יקרעו מלבנו לעולם" ?

3. אם לא — מדוע ?

4. אם כן — האם מדיניותה הרשמית של ממשלת ישראל היא כי רק האזורים הנזכרים "לא יקרעו מאתנו לעולם" ?

5. האם העמדה הנ"ל שצוטטה לעיל הובעה על-ידי שר החוץ גם במגעיו המדיניים עם גורמי חוץ ?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא. אמרתי שבמשא-ומתן על שלום יש כמה נקודות מוקד שלפי דעתי תתרכז בהן נציגות ישראלית באופן מיוחד. בין השאר הזכרתי שלוש נקודות אלה.

2. לא.

3. מפני שאין החלטה ממשלתית בנידון.

4. המדיניות הרשמית היא, שכל הבעיות הנוגעות לגבול השלום יוכרעו במשא-ומתן.

5. לא. איננו מעביר ציטוטים לא-מדויקים לגורמי חוץ.

הי"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת תמיר.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

לאור התשובות הקודמות של שר החוץ, מדוע איפוא בחר להזכיר ולהדגיש את ארבע הנקודות: רמת-הגולן, רצועת עזה, שארם-א-שייך וירושלים בלבד ?

שר-החוץ א. אבן:

כאשר אני מתבקש לתת דוגמאות שידגימו את המושג גבולות בטוחים ומוכרים, אני נוהג להצביע על אותן נקודות התורפה שגרמו למלחמה בעבר, ועל-ידי כך להדגים את העובדה שיש צורך במשא-ומתן על קביעת הגבולות הבטוחים והמוכרים של מדינת ישראל. לדעתי אלה דוגמאות מקובלות מאוד בכנסת, בממשלה ובציבור לגבי נקודות המוקד שידונו בכל משא-ומתן רציני על קביעת הגבול.

28. הפגנות מטעם אירגונים יהודיים בארצות-הברית ביום העצמאות של ישראל

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

ההפגנות שנערכו על-ידי אירגונים יהודיים בארצות-הברית ביום העצמאות האחרון שורבבו באופן בולט מחאות נגד מדיניות ארצות-הברית בקמבודיה ודרום-מזרח אסיה במקביל לביטויי האהדה לישראל.

אבקש את כבודו להשיבני:

1. האם אורגנו הפגנות אלה בתיאום, או בעזרה, או בסיוע עקיף של גופים ממשלתיים ישראלים ?

2. אם כן — האם עמדת ממשלת ישראל היא כי על גורמים יהודיים לקשור את עמדת הממשל האמרי-קאי כלפי ישראל במדיניותו בשאלת קמבודיה ?

שר-החוץ א. אבן:

1. בנוגע להפגנות שנערכו ביום העצמאות של ישראל, התשובה חיובית.

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ד

— שאלות ותשובות (אבן, ארבל-אלמולינו, אביזהר) —

כך הוסברה לנו מטרת ההחלטה על-ידי מנכ"ח ותומכי כיה הראשונים.

33. עידוד והספקת חומר לפעולת הסברה בלתי-רשמית בחוץ-לארץ

חבר-הכנסת מ. אביזהר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

האזרח הישראלי גד קורנפלד, בעל משרד פירסום ויחסי-ציבור, יצא בפברואר שנה זו לגרמניה בענייני משרדו. בהזדמנות זו היה בדעתו להיענות להזמנות שקיבל מפורומים שונים, להיפגש עם קבוצות של חברי הבונדסטאג המערב-גרמני ועם חברי מוסדות שונים העוסקים בנושאים מדיניים. שבועיים לפני מועד נסיעתו פנה מר קורנפלד למשרד החוץ וביקש מן הממונים על עניין ההסברה והקשרים עם גרמניה חומר הסברה מתאים שיסייע בידו בשעת פגישותיו אלה. מר קורנפלד מסר על כוונתו לתרום למאמץ ההסברתי של ישראל ולסייע להבהיר את עמדת הממשלה, בה הוא תומך בדרך כלל.

הממונים במשרד החוץ הבטיחו למר קורנפלד, כי חומר ההסברה יישלח לגרמניה וימתין לו שם, במשרד "אל-על" בפרנקפורט. מר קורנפלד הגיע לפרנקפורט ב-12 בפברואר 1970 ולא מצא את החומר. גם בשעת צאתו מגרמניה חודש לאחר מכן, ב-15 במארס 1970, עדיין לא הגיע החומר המובטח.

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. מה היו הסיבות לשיבוש הנ"ל?
2. האם מועדד משרד החוץ פעולות הסברה בלתי-רשמית של אנשים פרטיים בחוץ-לארץ?
3. אילו אמצעים מוכן ומסוגל משרד החוץ להעמיד לרשות אנשים פרטיים כדי לסייע להם באמצעים כאלה?
4. מה צריך לעשות אזרח ישראלי, בעל רצון טוב ואפשרויות לתרום להסברה, כדי להשיג חומר-עזר הסברתי בשפות שונות ממשרד החוץ?

שר-החוץ א. אבן:

1. מר קורנפלד פנה למשרד החוץ בהמלצת חבר כנסת, והוא הופנה לפקיד המטפל בהסברה לגרמניה. כעבור שבועיים, ערב נסיעתו, פנה מר קורנפלד לפקיד זה, והלה הציע לו שיחת תיכרוך וחומר הסברתי. עקב קוצר הזמן דחה מר קורנפלד את ההצעה לשיחה וביקש את החומר ההסברתי בלבד. הוצע שהחומר יישלח לכתובתו בתל-אביב, אך מר קורנפלד ביקש את החומר לגרמניה ואז הוצע לו שהחומר יישלח בשבילו לשגרירותנו בבון. גם הצעה זו נדחתה על-ידי מר קורנפלד ובקשתו שהחומר יישלח למשרד "אל-על" בפרנקפורט התקבלה ובוצעה בו ביום. לו הסכים מר קורנפלד שהחומר יישלח לביתו בתל-אביב או לשגרירותנו בבון, היה החומר מגיע לבטח לידי. כיוון שעמד על משלוח בדואר דווקא, וזאת לכתובת שלמשרד החוץ אין שליטה עליה, נמנע מאתנו לוודא שהחומר ההסברתי הרב שנשלח אליו אכן יגיע אליו.

2. כן.
3. תיכרוך וחומר הסברה.
4. לפנות למשרד החוץ או לאחת מנציגותינו בחוץ-לארץ.

שר-החוץ א. אבן:

1. בשעה זו אין בידי הנוגעים בדבר שום אישור לידיעה.

2. ממשלת ישראל הסבה תשומת-לב ממשלת קובה לפירסומים דומים בעבר, והיא עשתה זאת גם הפעם ותכעה הכחשה לידיעות.

31. **פעילות אירגוני המחבלים הערביים במערב-גרמניה חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):**

בעתונות פורסם שאנשי אירגון "אל-פתח" עברו אימונים צבאיים בגרמניה המערבית. רצוני לשאול את כבודו:

1. האם הפירסום בעתונות תואם את המציאות?
2. אם כן — האם היתה פנייה מצד שגרירות ישראל לממשלת מערב-גרמניה בנדון?
3. אם כן — מה היתה תגובתה של ממשלת מערב-גרמניה?

שר-החוץ א. אבן:

1. ידוע כי אירגוני המחבלים פעילים גם בארצות שלישיות וביניהן ברפובליקה הפדרלית. הם מגייסים את חבריהם מבין הסטודנטים והפועלים הערביים המועסקים ברפובליקה הפדרלית הגרמנית, שמספרם מגיע לאלפים. הידיעה בעתון "מעריב", שהופצה אחרי כן גם על-ידי עתונים אחרים, סופקה לסופרת "מעריב" בבון על-ידי שני מקורות, אך אין לשגרירותנו הערכה לגבי מהימנותם.

2-3. שגרירות ישראל בבון לא נקטה צעדים רשמיים אצל ממשלת הרפובליקה הפדרלית הגרמנית על שמך ידיעה עתונאית זו, כי התביעה הכללית ברפובליקה הפדרלית הודיעה כי היא פותחת בחקירה במקרה. לפי הידיעות שבידי השגרירות לא אומתה הידיעה.

32. מדיניותה של ישראל בקשר להחלטת מועצת הבטחון מנובמבר 1967

חבר-הכנסת מ. אביזהר שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. באילו הזדמנויות הודיעו נציגי המוסמכים של הממשלה באופן רשמי על מדיניותה של ישראל בקשר להחלטת מועצת הבטחון מנובמבר 1967?
2. מה הפירושים או הסיגים לקבלת ההחלטה — אם ניתנו פירושים מוסמכים או הוצבו סיגים לקבלתה — שנתנו נציגי המוסמכים של הממשלה בהזדמנויות השונות?

שר-החוץ א. אבן:

אין לי מה להוסיף לדברי ראש הממשלה בנדון בנואמה בכנסת ב-21 במאי 1970 ובנאומו בכנסת ב-13 ביולי 1970. הניסוח הכלול באותן הודעות קיבל אישור מפורש של הממשלה. ההחלטה של מועצת הבטחון אינה קובעת את תנאי השלום. זוהי רשימת עקרונות שיש לה ערך במידה שממשלת האזור ירצו לנהל עליה משא-ומתן תוך רצון להגיע לידי הסכם.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם הפירסום בעתונות תואם את המציאות?
2. האם בין שכירי החרב היו או ישנם נתינים של ארצות שעמן מקיימת ישראל קשרים דיפלומטיים?
3. אם כן — האם נעשתה פעולה בקרב שלטונות מדינות אלה על-ידי משרד החוץ למניעת תופעות כאלה?

שר-החוץ א. אבן:

1. הפירסומים בעתונות הציגו תמונה מוגזמת. הנתינים הזרים הפועלים בשורות אירגוני המחבלים או המבקשים להצטרף אליהם הם בדרך כלל הרפת-קנים המבקשים להשכיר את חרבם או בורחים מהחוק בארצותיהם. יש אולי בודדים הפועלים מתוך "מני-עים אידיאולוגיים". בקיץ כל שנה מארגנים אירגוני המחבלים "מחנות קיץ" בירדן, שמטרתם הסברתית בעיקר, ובהם משתתפים סטודנטים ובני נוער מאירופה.
2. מבין המקרים הידועים של הצטרפות לאירגוני המחבלים:

(א) אזרחית בלגית בעלת נטיית "שמאל חדש" ואזרחית יוגוסלבית. אין כל הוכחה להשתתפותן בפעולות חבלה.

(ב) אזרח בריטי, ויליאם טרברס, שגויס לדבריו על-ידי "פתח" למטרת פגיעה במטוס "אל-על" בלודון. הוא נתפס ונידון לעשר שנות מאסר. בפרשה שלו היו מעורבים דיפלומטים מצריים. היתה פנייה למשרד החוץ הבריטי. תגובתו של משרד החוץ הבריטי היתה שהוא ער לעניין, אך איננו עדיין יכול לנקוט פעולה מפני שהעניין נמצא sub judge בגלל עירעור הנאשם.

(ג) מספר צעירים תורכיים נעצרו השנה על-ידי השלטונות התורכיים לאחר שחזרו מאימונים במחנות "פתח" בירדן.

(ד) בעתונות האירופית נמסר על ארבעה נתינים גרמניים (שני גברים ושתי נשים), שהצטרפו לאחד מאיר-גוני המחבלים לאחר שברחו מכלא גרמני. ממשלת הרפוב-ליקה הפדרלית הגרמנית ביקשה מממשלת לבנון להס-גירם, אך הקבוצה הגיעה לסודיה.

(ה) שכירי חרב אירופיים מציעים מדי פעם שירותם לאירגוני המחבלים תמורת תשלומים גבוהים מאוד, ועד כמה שידוע אינם נענים.

עד כמה שידוע לנו אין "יהדות זרות" במסגרת אירגוני המחבלים.

3. משרד החוץ דן בכל מקרה לגופו ופונה במקרה הצורך למדינות שעמן מקיימת ישראל יחסים.

37. מגעים עם השגריר יארינג

חבר-הכנסת ג. האונגר שאל את שר החוץ ביום ה' בסיון תש"ל (9 ביוני 1970):

א. האם עומד משרד החוץ בקשר ובמגע עם השגריר יארינג?

ב. האם פועל משרד החוץ כדי לחדש את שליחותו של יארינג, העשויה לסייע לכינוס ועידת שלום ולציב-צום ממדי ההתלקחות בקווי הפסקת-האש?

ג. האין שר החוץ סבור כי פנייה רשמית של ממשלת ישראל לחידוש שליחותו של יארינג תוכיח מחדש את רצון ישראל לשלום?

34. עמדות מדינאי ארצות-הברית, אנגליה וקנדה בעניין המעורבות הסובייטית

חבר-הכנסת ד. ארזי שאל את שר החוץ ביום כ"ח באייר תש"ל (3 ביוני 1970):

אבקש את כבודו להשיבני:

כיצד משתקפות העמדות של ראשי המדינות שכבוד השר נפגש עמם במסעו האחרון בקנדה, ארצות-הברית ואנגליה, בעניין המעורבות הסובייטית במצרים?

שר-החוץ א. אבן:

נכון שנושא זה עמד במרכזן של השיחות שקיימתי בחודש מאי בווינגטון, לונדון ואוטבה. אחרי שיחות אלה השמיעו ראשי ממשלה ושרי חוץ בשלוש מדינות נאומים פומביים שבהם הגיבו בדאגה על המעורבות הסובייטית. דאגה זו הובעה בחומרה מיוחדת על-ידי נציג ארצות-הברית.

הי"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת ארזי.

ראובן ארזי (המערך, עבודה-מפ"ם):

מאז הגשתי את השאלתה ביקר כבוד השר גם בארצות נוספות, בין השאר באיטליה. האם מוכן כבוד השר למסור מה היו התגובות שם?

שר-החוץ א. אבן:

אני מעדיף שדברים המחייבים ממשלות אחרות יהיו מנוסחים. על כן מוטב לדעתי שתנוסח שאלתה נוספת.

35. תגובות על הודעת ראש הממשלה מ' 26 במאי 1970

חבר-הכנסת ד. ארזי שאל את שר החוץ ביום כ"ח באייר תש"ל (3 ביוני 1970):

אבקש את כבודו להשיבני:

מה הם ההזדים בחוגים מדיניים ובדעת-הקהל העולמית, שהגיעו למשרד החוץ על הודעתה של ראש הממשלה בשם הממשלה בכנסת ביום 26 לחודש מאי 1970?

שר-החוץ א. אבן:

הנאום זכה לסיקור נרחב במערב ובעולם המתפתח. הנאום, ובעיקר החלקים שבו המתייחסים למעורבות הסובייטית, זכו לכוותרות בעתונות וצוטטו במהדורות הרדיו והטלוויזיה ביום 27 במאי. מן ה-28 במאי ואילך החלו להופיע ברחבי העולם גם מספר רב של פרשנויות לנאום, שבהן מברכים עליו ורואים בו יזמה מדינית חשובה. מגמה חיובית זו בלטה גם באותם עתונים שאינם מצטיינים בדרך כלל באהדה יתירה לישראל.

בשיחות מדיניות רבות שקוימו מאז ה-26 במאי הובע יחס חיובי להודעת הממשלה מ-26 במאי.

36. נתינים זרים, שכירי חרב, בשירות

אירגוני המחבלים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר החוץ ביום ה' בסיון תש"ל (9 ביוני 1970):

בעתונות פורסם, ששכירי חרב מארצות שונות באירופה ואמריקה משרתים באירגוני הטרור, ושאיחדים מהם השתתפו גם בפעולות חבלה נגד כוחות ישראל.

שר-החוץ א. אבן:

מתוכה עולה שמעמדה של ישראל באפריקה אינו כפי שהיה, וזאת עקב העובדות האלה: א. בעקבות ביקורו של נשיא הרפובליקה המרכז-אפריקנית בקהיר הוחזר שגרירה של אותה מדינה מישראל; ב. ישראל מואשמת בסיוע נרחב למורדים בדרום-סודאן וכן לממשלת צ'אד במאבקה במורדים הפרו-ערביים.

אבקש מכבודו להשיבני:

1. האם ידועות לו העובדות שבכתבה הנ"ל?
2. האם נכונות העובדות הללו?
3. אם כן — מה עושה משרדו על מנת לשפר את יחסיה ותדמיתה של ישראל באפריקה?

שר-החוץ א. אבן:

1. בעתונות הארץ פורסמו כתבות על מאמרו של Philippe Decraene ב-Le Monde מ-27 במאי על יחסי ישראל עם מדינות אפריקה: *Les relations entre Israël et l'Afrique noire sont empreintes d'un certain desenchantement*. כתבות אלה ואף כותרת המאמר ב"לה מונד" אינם משקפים כהלכה את התמונה הכללית שמצייר המחבר, במאמרו, הקובע שהיחסים בין ישראל ומדינות אפריקה נשארו טובים בדרך כלל למרות הלחצים הקשים שמפעילות מדינות ערב באפריקה מאז מלחמת ששת הימים.

המחבר מביא דברים בשם אומדן, מבין דברי הק"י צוניים ומבין אויבי ישראל, כשר הפנים הסודאני, ומונה את הגורמים המגוולים על-ידי הערבים ובעלי בריתם במלחמתם לערער מעמד ישראל באפריקה. כדוגמה הוא מציין ניצול אירגון אחדות אפריקה שמושבו באדיס-אבבה ועם חברותיו נמנות המדינות הערביות האפריקניות, והגורם המוסלמי באפריקה, כפי שהתבטא הדיבר בוועידת רבאט ב-1969 בעקבות השריפה במסגד אל-אקצה.

כן מדגישים הערבים בתעמולתם את תדמיתה הצבאית כביכול של ישראל המגנחת, שצבאה מחזיק בשטחיהן של מדינות אחרות, לעומת הדמות של מדינה שוחרת שלום מתקדמת ובונה הנתונה במאמץ פיתוח עליון, כפי שהצטיירה בעיני האפריקנים. המחבר עצמו משבח את תכונותיהם של נציגי ישראל באפריקה, את עבודתם הטובה ואת מעמדם כבירות האפריקניות וקשרי-הם האמיצים עם מנהיגי אפריקה.

2. לזאת אוכל להוסיף, כי שיתוף הפעולה הטכני האמיץ והמגוון בין ישראל למדינות אפריקה מסייע רבות לביסוס תדמית ישראל כמדינה מתפתחת ושוחרת שלום, הניצבת מול קשיים וסכנות ומוכנה עם זאת לתרום מנסיגה לאוצרות מתפתחות אחרות. המומחים הישראליים באפריקה זוכים להערכה רבה ומביאים את הידע המקצועי שלהם ודבר ישראל למקומות הנידחים ביותר. כן משתלמים בארץ מאות אפריקנים בשטחים שונים ולומדים להכיר את אופיה האמיתי של המדינה ואת תושביה. הערכת מדינות אפריקה לישראל והרצון ללמוד מנסיגה ולאמץ את הקשרים עמה משתקפים גם בביקורי אישים רמי-מעלה, מנהיגים ועתונאים. שרים ושליחים מהארץ יוצאים מפעם לפעם ליבשת לאמץ קשריו עם מדינותיהם ולהביא דבר ישראל אליהן. אין ספק כי ממשלות ערב קיוו לתוצאות יותר מרשימות ממאמציהן לערער את מעמד ישראל באפריקה. מעמד זה נשאר בכללותו איתן. בין המדינות שוחרות השלום באפריקה מקובלים העקרונות שהשמיע הבוקר שגריר

א. מאז הקפאת שליחות השגריר יארינג, בעקבות פתיחת דיוני ארבע המעצמות בניו-יורק אשתקד, מצאנו לנכון בכמה הזדמנויות לחדש את הקשר עמו ולהחליף דעות על התרשמויות באזור והדרכים לכינון שלום.

ב. ממשלת ישראל לא נקטה יזמה לחידוש שליחות השגריר יארינג, באשר היה ברור כי אין סיכוי לפעולה כזאת לרגל דיוני המעצמות, אך הבהרנו כי כמו בעבר נהיה מוכנים לשותף פעולה על יסוד המנדט המקורי שלו, המחייב אותו לקדם הסכם בין מדינות האזור לכינון שלום צודק ובר-קיימא.

ג. אין ממשלת ישראל מחמיצה שום הזדמנות להוכיח רצונה בשלום. רצון זה בא לידי ביטוי בכל מגיעו עם השגריר יארינג מראשית שליחותו. נכונותנו לשותף פעולה עם ד"ר יארינג על יסוד המנדט המקורי שלו ידועה לכל.

בשעה זו טרם הגיבה ממשלת מצרים על הצע-תנו בדבר שיגור נציגים שייפגשו במקום מוסכם באורח בלתי-פורמלי, ללא פגיעה בעמדות ובתביעות של הצד-דים, כדי לדון בנוהלים ובסדר-יום למשא-ומתן.

38. הודעה בעניין החלטת מועצת הבטחון

חבר-הכנסת ש. כהן שאל את שר החוץ ביום ה' בסיון תש"ל (9 ביוני 1970):

האם ההצהרה שנמסרה בשעתה על-ידי השגריר יוסף תקוע, כי ממשלת ישראל מקבלת את החלטת מועצת הבטחון מ-22 בנובמבר 1967, ניתנה על דעת הממשלה כולה, או שהצהרה זו ניתנה על יסוד הסכמתו של שר החוץ בלבד?

שר-החוץ א. אבן:

א. ההודעה ב-1 במאי 1968 ניתנה על דעת ראש הממשלה ושר החוץ. היא הובאה לידיעת הממשלה, וזו לא קיבלה עירעור עליה.

ב. ב-2 באפריל 1970 החליטה הממשלה להודיע את הודעתה על החלטת מועצת הבטחון לפי הנוסח שציטטה ראש הממשלה בהודעת הממשלה לכנסת ב-26 במאי 1970. הודעה זו שידרה וקיימת.

היו"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת שלום כהן.

שלום כהן (העולם הזה—כווח חדש):

האם אפשר לדעת מצד מי בא העירעור שלא נתקבל? כבוד השר אמר שעירעור על הודעה זו לא התקבל. האם אפשר לדעת איזה עירעור היה, ומצד מי הוגש אותו עירעור שלא התקבל?

שר-החוץ א. אבן:

הואיל ומדובר בישיבת הממשלה, אינני חושב שעלי להרחיק לכת מעבר לעובדה זו, שגם עליה הצבעתי מפני שפורסם בעתונות כי היה עירעור בממשלה.

39. מעמדה ויחסיה של ישראל באפריקה

חבר-הכנסת א. מלמד שאל את שר החוץ ביום ה' בסיון תש"ל (9 ביוני 1970):

ב-27 במאי 1970 פירסם העתונאי אליהו מאיסי כתבה בעתון "הארץ", בהסתמך על העתון "לה-מונד",

42. הנימוקים לאי-הבאת מעשה ההתנקשות באוטובוס תלמידים לדיון במועצת הבטחון

חברי-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

כתוצאה ממעשה ההתנקשות הנפשעת באוטובוס התלמידים על-ידי מארב הלנים בגבול לבנון הסתפקה ישראל בהגשת תלונה למועצת הבטחון, אך גמעה מבקשה לכינוסה.

בקשר לכך אבקש לדעת:

1. האם לא הצדיקה ההתנכלות תביעה לכינוס מועצת הבטחון?

2. האם קיימת מדיניות שלא לתבוע כינוס מועצת הבטחון בשל האכזבה העמוקה מהתנהגותה וחד-צדדיותה?

3. האם במקרה מיוחד זה של ההתנקשות באוטו-בוס התלמידים לא היה בכל זאת מן הראוי לתבוע את כינוס המועצה, כדי להבליט בצורה המוחשית ביותר את מידת הפיכתה של מועצת הבטחון לכלי-שרת בידי הגוש הסובייטי-ערבי?

שר-החוץ א. אבן:

על יסוד נסיוננו בעבר ולאור הרכבה הנוכחי ברור לנו שמועצת הבטחון אינה גוף שממנו יכולים אנו לצפות למשפט צדק, ובודאי לא לנקיטת עמדה חד-משמעית נגד פעולה ערבית כלשהי. לא רציתי שלמעשה רצח זה תוענק תעודת היתר על-ידי מועצת הבטחון.

תומכי הערבים במועצה ידעו במקרים קודמים, כשישראל העלתה תלונות, לגרום לסילוף הדברים ולטיש-טוש האמת. לאחרונה נתנסינו בכך בדיון ביולי 1968, כשיוזמו דיון במעשה התוקפנות המצרי בתעלת סואץ שבישר את ראשית מלחמת ההתשה.

יש לזכור גם את המדיניות הסובייטית של הטלת וטו על כל החלטה שהיה לה איזה שהוא צביון לא נוח לערבים.

אשר לתהודה עולמית להוקעת הפשע, הרי יש לציין שהיתה כוון בהיקף רחב. דבר זה נגרם בראש וראשונה בגלל חומרת הפשע, אך גם לא במעט על-ידי מאמציו להביא את הפשע במהירות ובצורה הולמת לדיעת העולם.

לפי מיטב שיקולינו, יוזמת דיון במועצת הבטחון לו זו בלבד שלא היתה מסייעת, אלא היתה רק פוגעת במערכתנו המדינית. לא היתה שום הצעה בממשלה להבאת העניין לדיון במועצת הבטחון. העובדה שאין מועצת הבטחון מוסד יעיל לדיון אובייקטיבי מתחילה לחדור לתודעה הבין-לאומית — ואולי משום כך לא נתקיימו דיונים בה בזמן האחרון.

43. העברת פצועים מצריים לטיפול ולאישומו באנגליה

חברי-הכנסת ג. האוזנר שאל את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

"דיילי טלגרף" מספר לאחרונה (8 ביוני) כי מצרים משגרת לבתי-החולים בבריטניה פצועים מצריים שנפצעו בחזית ישראל.

גאנה החדש בישראל: שיש להתקומם נגד כל עירעור על בטחון קיומה של ישראל ושיש לישראל הזכות לחיות בגבולות בטוחים ומוסכמים.

3. לגבי השמועות על סיוע למורדים בדרום-סודאן ולממשלת צ'אד במאבקה במורדים הפרו-ערבים — תשובתנו: להד"ם.

40. ידיעה בעניין עמדת ישראל לגבי אפשרות של שינוי המשטר בירדן

חברי-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

"הארץ" של יום 12 ביוני 1970 מצטט דיפלומטים צרפתיים שאמרו, כי ישראל רמזה שתגיב אם יחול שינוי יסודי בירדן.

הנני מבקש לדעת:

האם נמסרה ידיעה כל שהיא ברוח הדברים דלעיל על-ידי נציגים ישראליים לדיפלומטים צרפתיים כל-שהם?

שר-החוץ א. אבן:

התשובה שלילית. ממשלת ישראל לא הודיעה ולא רמזה.

הי"ר ש. רוזן:

שאלה נוספת לחברי-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד השר, כדי להבהיר נקודה זו, האם בכלל יש דוקטרינה מוצהרת של ממשלת ישראל לגבי שינוי אפשרי של המשטר בירדן?

שר-החוץ א. אבן:

הואיל ואפשרות השינוי הצפויה יכולה לקבל צורות שונות, עמדת הממשלה היא שכאשר מתחולל שינוי או מסתמן שינוי היא מתכנסת ומבררת את האפשרויות, אבל אינה קובעת מראש, שמול אפשרות כזאת — פעולתה תהיה כזאת.

41. פגישותיו של ד"ר נחום גולדמן עם נציגי ארצות-הברית

חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

בעתונות פורסם שד"ר נחום גולדמן נפגש עם נציגים רשמיים של ארצות-הברית והציג לפניהם את עמדתו לגבי פתרון הסיכסוך בין ישראל לבין מדינות ערב.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם הפגישה של מר נחום גולדמן עם נציגי ממשלת ארצות-הברית נערכה בידיעה, ביזמה ובהסכמה של שגרירות ישראל בושינגטון?

2. אם כן — מה היו הנימוקים לכך?

שר-החוץ א. אבן:

פגישותיו של הד"ר גולדמן עם כמה מאישי הממשל בושינגטון לא נערכו ביזמתה של שגרירות ישראל. מה שפורסם בעתונות בנדון אינו אמת.

46. עמדת הממשלה לגבי אפשרות פתיחתה של**תעלת סואץ**

חברת הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום כ' בסיון תש"ל (24 ביוני 1970):

בעתון "הארץ" מיום כ"ט באייר תש"ל (4 ביוני 1970) נמסרה ידיעה בשם השבועון "טיימס", כי ישראל יוזמת ניהול עיסקה עם הרוסים לפתיחת תעלת סואץ תמורת הפסקת אש.

אבקש לדעת:

1. האם הועלתה ההצעה הנ"ל בממשלה?
2. מה עמדתה של הממשלה לגבי הצעה זו?

שר החוץ א. אבן:

1. התשובה שלילית. אין מתנהל ולא התנהל שום דיון על עיסקה כזאת.

2. ממשלת ישראל דוגלת במשא-ומתן ישיר, ללא תנאים מוקדמים בין הצדדים לסיכסוך, על כל נקודות המחלוקת, במטרה לכונן שלום קבע.

במסגרת שלום הקבע שישורר באזור צופה ממשלת ישראל את פתיחתה של תעלת סואץ כנתיב מים בין-לאומי הפתוח לכלי-שיט נוסאי כל דגל שהוא.

47. תוקף דרכונו הדיפלומטי של ד"ר נחום**גולדמן**

חברת הכנסת י. נחושתן שאל את שר החוץ ביום כ' בסיון תש"ל (24 ביוני 1970):

ד"ר נחום גולדמן נושא דרכון דיפלומטי ישראלי בנוסף על דרכונים אחרים.

לאור העמדה שד"ר גולדמן נקט לאחרונה כלפי מדינת ישראל וממשלתה, הנני מתכבד לשאול:

1. מדוע הוענק הדרכון הדיפלומטי הישראלי לד"ר גולדמן?
2. מי החליט להעניק לו את הדרכון?
3. מדוע אין כבוד שר החוץ שולל מד"ר גולדמן את הדרכון?

שר החוץ א. אבן:

1. ד"ר נחום גולדמן קיבל בזמנו דרכון דיפלומטי בתוקף תפקידו כנשיא ההסתדרות הציונית. מטעמי אדיבות ונימוס לא ראיתי לשלול דרכון זה ממנו כאשר הפסיק לכהן בתפקיד זה והמשיך לכהן כנשיא הקונגרס העולמי.

2. הדרכון הוענק לד"ר גולדמן על-ידי משרדי לפי הוראות המונות את נשיא ההסתדרות הציונית העולמית, כשהוא אורח ישראלי, בין הזכאים לדרכון דיפלומטי. כאשר הפסיק ד"ר גולדמן לכהן כנשיא ההסתדרות הציונית נענית לבקשתו להאריך את תוקף הדרכון. הדבר היה לפני שנה בערך.

3. כאשר יפוג תוקף דרכונו של ד"ר גולדמן ממילא יבוא העניין לשיקול והכרעה מחדש. אינני מתחייב עכשיו לגבי החלטתי בעתיד.

48. דברי שר החוץ על מדיניות ישראל לגבי**השטחים**

חברת הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ' בסיון תש"ל (24 ביוני 1970):

בראיון מיוחד ל"הארץ" מיום 5 ביוני 1970 אומר כבוד השר: "אמרנו, אם ניכנס למשא-ומתן — אלה

רצוני לשאול את כבודו:

האם נעשה טיפול רפואי זה מתוך גישה הומאניטרית ומצרים משלמת את הוצאות אישפוז וטיפולם של פצועים אלה, או שמא יש כאן תופעה של סיוע רפואי-צבאי מצד בריטניה למצרים, הנמצאת במלחמה עם ישראל?

שר החוץ א. אבן:

נכונה העובדה כי מספר פצועים מצריים נשלחו לטיפול רפואי ולאישפוז באנגליה.

העניין סודר על-ידי השגרירות המצרית בבריטניה, המתקשרת במישרין עם בתי-החולים והרופאים באותה ארץ. לממשלה הבריטית אין נגיעה בדבר וכל ההוצאות משולמות על-ידי המצרים.

44. דברי שר החוץ על מניעת אפשרות של**התנגשות עם צבא רוסי**

חברת הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

בראיון מיוחד ל"הארץ" מיום 5 ביוני 1970 אמר שר החוץ בתשובה לשאלה של מר עמוס אילון לגבי אפשרות ההתנגשות עם צבא רוסי במזרח התיכון: "אני סבור כי עדיין אפשר למנוע זאת. יש סכנה שנהלך אימים על עצמנו, ניכנס למצב של אוקטובר 1956 ונתמך עצמנו לנסיגה מבוהלת...".

אבקש לדעת:

1. האם זהו ציטוט מדויק מדברי השר?
2. כיצד אפשר למנוע מצב כזה לדעת שר החוץ?

שר החוץ א. אבן:

1. כן.

2. עובדה היא — עד כה נמנע הדבר.

המחשבה שראיתי להביע היא, שאם נבהיל עצמנו יותר מדי ונתאר תמונה של ההתנגשות הזיתית וכוללת בין צה"ל לבין הצבאות של מעצמה גדולה, יש סכנה שייוצר מצב-רוח כזה שציונית — ושאינו מוצדק לפי המציאות של היום.

45. מדיניות הממשלה לגבי שינויים אפשריים**בגבולות ישראל**

חברת הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

בראיון מיוחד ל"הארץ" מיום 5 ביוני 1970 אמר שר החוץ את הדברים הבאים: "כולנו היינו בדעה שה- עיקר הוא השלום ושיש להנהיג שינויים במפה הקודמת הנחוצים למען הבטחון. יש נקודות מוקד: ירושלים, רמת-הגולן, עזה, שארם-א-שייך. לא היתה גישה אנציקלופדית לשטחים למען עצמם. כל שרי הממשלה דיברו ברוח זו".

אבקש לדעת:

האם דברי השר הם ניסוח מדיניותה הרשמית של הממשלה, לפיה נקודת המוצא למשא-ומתן ישראלי-ערבי תהיה תביעת ישראל לארבעת מקומות המוקד שהוזכרו — שארם-א-שייך, ירושלים, רמת-הגולן ועזה?

שר החוץ א. אבן:

אם יתייך השואל בציטוטו יתברר לו כי עניתי על שאלה בדבר משמעותו של מצע המערך לבחירות לכנסת.

משווא פנים כלפי ישראל. בין ציילון וישראל אין שום סיכסוך או ניגוד אינטרסים, ומאז הוקמו הקשרים בין שתי המדינות שיתפה ממשלת ישראל פעולה עם ממשלת ציילון ככל יכלתה בתכונות פיתוח של ציילון בשטחים שונים, מתוך יחס של ידידות ואהדה לעם הציילוני - שיתוף פעולה שישראל תהיה נאלצת עתה לצערה, להקפידו. ההחלטה להקפיד את הקשרים חורגת ממישור היחסים הדו-צדדי המקובל ונותנת עידוד לכל הגורמים הקיצוניים המרחיקים את השלום במזרח התיכון. מפליא עוד יותר הצעד שממשלת ציילון נקטה, כי בסיכסוכים בין-לאומיים אחרים כאשר היא צידדה מבחינה השקפתית ומדינית עם צד אחד לסיכסוך, לא הוציאה כל מסקנה במישור הדיפלומטי לגבי הצד השני. לכן נוהגת ממשלת ציילון איפה ואיפה כלפי ישראל.

אשר לטענת ממשלת ציילון בדבר נימוקיה להקפאת היחסים, הרי אין על ישראל שום חובה מטעם החלטת מועצת הבטחון או החוק הבין-לאומי לשנות את קווי הפסקת-האש בלי כינון שלום קבע. על כן ההנמקה הצי-לנית היא חסרת כל בסיס בין-לאומי.

ממשלת ציילון היתה מיטיבה לעשות אילו השתמשה בקשריה עם מדינות ערב כדי להשפיע עליהן לכבד את הפסקת-האש בהתאם להחלטת מועצת הבטחון ולהשיג הסכם בין הצדדים על כינון שלום בר-קיימא וצודק.

נוסח הודעה זאת נמסר רשמית למשרד החוץ הצי-לוני על-ידי הממונה על צירות ישראל בקולומבו. נציגי ישראל בבירות שונות, לרבות קולומבו, הסבירו את עמדתה של ישראל ברוח הודעת דובר משרד החוץ, כדי להעמיד גורמים מדיניים על העובדה שאין הצדקה עניי-נית, מדינית או מוסרית לכוננת ממשלת ציילון להשעות את יחסיה עם ישראל.

ג. ב-18 ביוני שיגר נציג ישראל באו"ם למוכר הכללי של האו"ם איגרת להפצה בקרב חברי האו"ם, ובה ציטט את הכרזת ראש ממשלת ציילון ביחס לישראל והוקיע את עמדתה של ממשלת ציילון אשר נציגה מכהן כיושב-ראש הוועדה המיוחדת שהקים האו"ם לחקירת המצב בשטחים המוחזקים.

ד. מתוך בירורים ומגעים שונים שקיימו נציגי ישר-אל, וכן מתוך ידיעות שפורסמו בעתונות בציילון, מתקבלת הערכה שממשלת ציילון מעוניינת לעכב את השעיות היחסים הלכה למעשה עד שיוגש נציגה את הדו"ח שלו ושל חבריו על המצב בשטחים המוחזקים.

כפי שנאמר בהודעת דובר משרד החוץ מן ה-15 ביוני, אין הממשלה רואה שום הגיון ושום צידוק להשעיית היחסים בין ציילון וישראל. ממשלת ישראל מוכנה לקיים ולפתח יחסים ידידותיים ופוריים עם ציילון כמו עם יתר המדינות, לתועלתן ההדדית ולקידום השלום ושיתוף הפ-עולה בין העמים. אולם אם מנוי וגמור עם ממשלת ציילון החדשה ללכת בדרך השלילית והעקרה שעליה הכריזה, לא נאחר להסיק את המסקנות המתאימות וממשלת ציילון לבדה, תהיה אחראית לגיתוק המיזר והכפוי של צינורות המגע בין שתי המדינות ושני העמים. עודני מקווה שממשלת ציילון תשכיל לקיים את מסגרות הייצוג הקיימות.

העמדות שלנו. לאמור, אם תשאלו מה תביא הנציגות הישראלית למשא-ומתן - הרי היא תקבל הוראה להי-אבק על הדברים הללו: רמת-הגולן, ירושלים, שארם-א-שייך עם קשר לאילת ועזה".

אבקש לדעת:

1. האם זהו ציטוט מדויק מנוסח דברי השר?
2. האם לגבי כל שאר המקומות הנמצאים בשליטה ישראלית מאז מלחמת ששת הימים ההסכם היה על דעת הממשלה וכל שדיה כי הם לא יהיו נושא למאבק במשא-ומתן אפשרי עם נציגות ערבית כלשהי?
3. האם זו היא מדיניות הממשלה גם כיום?

שר-החוץ א. אבן:

1. כן.
2. אם ידייק השואל בקריאתו יתברר לו כי בקטע הנדון הסברתי את משמעותו של המצע שאישר המערך בבחירות לכנסת.
3. זהו מצע של מפלגתי, עליו מסרתי הסברים לקוראי עתון "הארץ". זו זכותי.

49. תגובה על החלטתה של ממשלת ציילון להשעות את יחסיה עם ישראל

חבר-הכנסת ג. האונר שאל את שר החוץ ביום כ' בסיון תש"ל (24 ביוני 1970):

אילו צעדים נקט משרד החוץ בתגובה על ההתפת-חות השלילית כלפי ישראל מטעם ראש ממשלת ציילון, הגברת בנדרנייקה, אשר השעתה יחסי מדינתה עם ישראל?

שר-החוץ א. אבן:

א. בנאום הכתר בפרלמנט הציילוני ב-14 ביוני 1970 נכללה הפיסקה הבאה בקשר לנושא השאלתה: "היחסים הדיפלומטיים ויחסים אחרים עם ישראל יושעו עד שתנהג ממשלת ישראל בהתאמה להחלטת מועצת הבטחון מ-22 בנובמבר 1967 והחלטות יתר מאוחרות של מועצת הבטחון, ותפנה את צבאה משטחיהן של מצרים, סוריה וירדן שנכבשו ככוח אחרי ה-4 ביוני 1967, או שתגיע לפתרון כלשהו שיהיה מקובל על המ-דינות הערביות הנוגעות בדבר."

לא נתקבלה הודעה רשמית בעניין זה מטעם ממשלת ציילון בצינורות המקובלים ולא נמסר לנו על צעדי ביצוע. ב. ב-15 ביוני פירסם דובר משרד החוץ את ההודעה הבאה בתגובה לפיסקה הנזכרת לעיל בנאום הכתר בפרלמנט הציילוני:

"שמענו בצער על החלטת ממשלת ציילון החדשה להקפיד את היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות. אנו משוכנעים שהצעד הזה לא ישרת כל מטרה חיובית, ובוודאי לא את עניין השלום במזרח התיכון. יתר על כן, הוא איננו עולה בקנה אחד עם שאיפת העמים לקידום ההבנה ושיתוף הפעולה בין מדינות העולם. החלטת ממשלת ציילון להקפיד את היחסים עם ישראל מלמדת שהממשל החדש בציילון מצא לנכון לנקוט עמדה של

ג. חוק לתיקון פקודת העירויות (ערר על קביעת ארנונה כללית),

(תש"ל-1970 *)

(הצעת חבר-הכנסת מ. יריד)

היו"ר ש. רוון:

אנו עוברים לסעיף כ' של סדר-היום: הצעות חוק של חברי כנסת, דיון מוקדם. רשות הדיבור לחברי-הכנסת מנחם יריד להצעת חוק שלו: חוק לתיקון פקודת העירויות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תש"ל-1970.

מנחם יריד (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת וכבודה. בראשית דברי רצוני לציין שאני מהייב רפורמה בשיטת המיסוי המוני-ציפאלית. במקום מס לפי החדרים, שתמיד יצא עליו הקצף, יש לקבוע את המס בהתאם להכנסתו של ראש המשפחה ומספר הנפטר בדירה. לדעתי זה יהיה יותר צודק ויותר הגיוני. אני רוצה לקוות שכבוד סגן שר הפנים יטול יזמת חקיקה בסוגיה זו בהקדם.

אדוני היושב-ראש, ב-1 בינואר 1969 הבאתי לכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת העירויות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשכ"ט-1968. הכנסת העבירה לוועדת הפנים את הצעתי לדיון מוקדם. הוועדה לא הגיעה לדיון בנושא. בינתיים סיימה הכנסת השישית את תקופת כהונתה, והואיל ועל הצעת חוק פרטית של חברי הכנסת לא חל חוק הרציפות, מצאתי לנכון מתוך חשיבות הנושא להביא לפני הבית את הצעת החוק מתוך תקווה שהפעם תדון ועדת הפנים בפרטי ההצעה ותכין את החוק לקריאה ראשונה וכן תביאו לאישורה הסופי של הכנסת.

חברי הכנסת, הצעת התיקון לחוק מכוונת בעיקרה להגן על זכותו של האזרח, ואין להוציא מכלל זה את זכותה של הרשות המקומית.

דברי ההסבר להצעת החוק נאמר בין היתר: "משאוחד מס הרכוש העירוני עם מס הרכוש הממשלתי ונותרה לעיריה הסמכות להטיל ארנונה כללית על מחזיקי נכסים. הארנונה נקבעת בהתחשב בנתונים כמו סוג הבניין, המקום שבו הוא נמצא, מספר החדרים וכדומה (בהבדל מארנונת רכוש שהיתה נקבעת על-פי שווי הנכס שהיה נתון להערכה). הואיל ונתונים אלה מהווים מבחינים אובייקטיביים וסכום הארנונה שאדם חייב בו הוא תוצאה מסתברת של אותם נתונים, אין קיימת זכות ערר לגבי ארנונה כללית."

אדוני היושב-ראש. בהתאם לשיטה הקיימת קובעים את שומת הארנונה הכללית ואת התשלום לפי חדר או לפי שטח במטרים מרובעים, וזאת בהתחשב באזור ובסוג הבניין, כפי שקבעה מועצת העירייה.

חברי הכנסת. סביר להניח שיהיו חילוקי דעות בין האזרח והעיריה לגבי קביעת הארנונה, ובעיקר לגבי הנתונים שעל-פיהם נקבעה השומה. לכן מוצדק הדבר אם ינתן בידי האזרח את הזכות להגיש ערר עם כניסתו לדירה חדשה וקבלת החשבון הראשון לתשלום. לפיכך מוצע בסעיף 282 לאמור: "לא יאוחר מ-15 יום לפני המועד לתשלום הראשון של הארנונה שנקבע לפי סעיף 274 ישלח מנהל הארנונה הודעת תשלום לכל מי שחייב בתשלום ארנונה ויפרט בה את הסכום שהוא חייב בו ואת הפרטים שעל-פיהם חושב הסכום."

ובסעיף 283 נאמר: "הרואה עצמו מקופח בהודעת תשלום, רשאי לערר עליה בפני ועדת ערר בכתב מנומק תוך 30 יום מיום שנמסרה לו ההודעה לפי סעיף 282". חברי הכנסת, על מנת לא להכביד במידה יתירה אני מציע להגביל את זכות הערר לכל חמש שנים ובמקביל לכך יש להבטיח שגם מנהל הארנונה לא יוכל לשנות את הפרטים שעל-פיהם הוא קבע ומחשב את הארנונה אלא אחת לחמש שנים.

ברם אם יש הצדקה אובייקטיבית וחלו שינויים בנתונים ובפרטים שלפיהם קבע מנהל הארנונה את התשלום, בין על-ידי החלטת המועצה ובין על-ידי שינויים בסוג ובשטח הנכס, רשאי המנהל לשנות את קביעתו, ומאידך גיסא וכאי האזרח להגיש ערר על הקביעה החדשה, כפי שמפורט בסעיף 284.

חברי הכנסת. משרד הפנים סבור, כפי שנאמר לי בשעתו, שהסוגים או האזורים הם ברורים וקבועים ולפיכך אין מקום לוועדת עררים. ברם תסכים אתי, אדוני סגן השר, שהצדק צריך גם להיעשות וגם להיראות, ואם מונעים מן האזרח את הזכות להשגה במקרה שהוא רואה עצמו מקופח על-ידי קביעת הארנונה, אומר הדבר דרשני.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אבסס את טענותי, וכדי להמחיש את המצב הקיים אבקש להסב את תשומת-לב הכנסת למה שנעשה לאחרונה על-ידי עיריית תל-אביב-יפו.

בהתאם לחוק החליטה מועצת העיריה לשנות את השיטה הקיימת והחל מ-1 באפריל 1970 נקבעה הארנונה לפי שטח במטרים מרובעים. אזרחי העיר תל-אביב-יפו החייבים בתשלום ארנונה כללית קיבלו הודעות לתשלום הארנונה לפי השיטה החדשה, דהיינו לפי שטח הדירה במטרים מרובעים, והתשלום הוגדל פי כמה לעומת מה ששולם עד כה.

אמנם, על-פי בקשת הממשלה כתוצאה מהסדר עיסקת החבילה הודיעה העיריה, כי לא תחול השנה העלאה בתשלום הארנונה לעומת שנת 1969/70. אולם מה יעשה האזרח שנתבע לשלם 654 לירות במקום 260.50 לירות, או זה הנתבע לשלם בעד דירתו בת שלושה חדרים 720 לירות במקום 358.80 לירות, או זה שנתבע לשלם 488 לירות במקום 255.30 לירות? יש בידי דוגמאות רבות באזורים שונים בעיר, ולא אלאה את הכנסת במספרים. אך אני שואל: מה יהיה אם בשנה הבאה או בזו שלאחריה תבוטל ההקפאה והאזרח ייחבע לשלם לפי מה שנקבע, באין יכולת חוקית להגיש השגה או ערר? בימים אלה הגיע לידי חשבון מקרקעין לשנת המס 1970 שנשלח על ידי הוצאת ההסבר המצורף לחשבון נאמר בסעיף 7: "זכות השגה נתונה לך רק לגבי אותם הנכסים שלגביהם נערכה שומה חדשה והמסומנים בספרות '69' בעמודת שנת הערכה. את ההשגה תוכל להגיש תוך 30 יום מיום

— חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (ידיד, רוון, גולדשמידט) —

סגן שר הפנים י. גולדשמידט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. למרות הבעת כמה דעות של חברי-הכנסת ידיד, שמהן משתמע כאילו משרד הפנים כופר מכל וכל ביסודה של הצעתו, אני רוצה להודיע בראשית דברי שאני מקבל בהחלט את הצעתו להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים לדיון. אין זה אומר שאני יכול להזדהות בשלב זה עם כל פרטי ההצעה או עם כל הטענות שהביא לפנינו חבר-הכנסת ידיד, — ואקדיש לכך מספר דקות.

אינני חושב שבהזדמנות זו של הצעת חוק בנושא מוגדר של מתן אפשרות ערר למי שרואה את עצמו נפגע חייבת ועדת הפנים לדון בשינוי שיטת המסים. איני חושב שנושא כה חשוב ובכבד ניתן לקשור או לתלות אותו דרך אגב בהצעה הנדונה עכשיו. אם אינני טועה, מונחת על סדר-היום של הכנסת הצעה של חבר כנסת אחר לדון על שיטת הארנונה, וייתכן שבקרב רוב יהיה דיון על כך ואז יוכל גם חברי-הכנסת ידיד לקחת חלק בו.

אשר לשינוי המיסוי של עיריית תל-אביב — נכון שהעירייה היתה חייבת לשנות אותו בשנה זו, אילו ניתנה לה אפשרות של ארכה.

ואשר לשאלה מה יעשה אזרח שבתום תקופת ההקפאה יצטרך לשלם במידה ניכרת יותר מאשר היה רגיל לשלם עד עכשיו, אם יתקבל החוק המוצע — הוא יוכל לערער לגבי עצמו, אם יוכיח שההערכה או הנתונים האובייקטיביים לחישוב המס המוטל עליו אינם נכונים. כמובן אין האזרח יכול בכוח חוק הערר לערער על השיטה. אם השיטה תתקבל על דעת המועצה ותהיה חוקית, הרי הפרט יוכל לערער לגבי עצמו בלבד ולא לגבי השיטה כולה.

לחלק זה שבטיעוני של חברי-הכנסת ידיד — גם אנו באנו לכלל מסקנה, שבלאזרה כל הנתונים לחישוב המס הם אובייקטיביים, אבל בכל זאת יש מקום לספי-קות ויש מקום לערער על הקביעה של הרשות המקומית אשר קבעה מה שקבעה. לא תמיד ברור מה זה חדר, אם החישוב הוא לפי מספר החדרים; לא תמיד אפשר לומר למעלה מכל ספק שהמדידה של שטח הדיירה לפי מטרים היא צודקת; גם בדבר השימוש של הנכס — והשימוש יכול להיות לגינה, או לגידול פרחים או מטרה אחרת — גם על כך הדעות יכולות להיות חלוקות. ניסינו לבדוק אם בעבר היו מקרים רבים שבהם פנו אזרחים — למרות שאין אינסטנציה של ערר — לרשויות המקומיות. קיבלנו תשובות שונות מערים שונות. היו רשויות מקומיות שענו שלא היתה כל פנייה כזו, אבל היו גם רשויות מקומיות שמסרו על עשרות פניות במשך השנה. ואם כי בדרך כלל נמצאה פשרה בין הרשות המקומית לבין האזרח הפונה, ולפנייה לבית-המשפט הגבוה לצדק לא הגיעו הדברים, השתכנענו שאמנם יש מקרים שבהם רוצה האזרח להיות בטוח לא רק במשא-ומתן עם פקיד, אלא דרך אינסטנציה הקבועה בחוק שבפניה ישמיע את דעתו וינסה לקבל תיקון הערכה של המס המוטל עליו.

בעניין זה אין כלל דעה אחת במשרד הפנים היום. וראיה לכך, שאותו רעיון המוצע כאן בנושא המוגבל הזה על ידי חברי-הכנסת ידיד, אותו רעיון כלול בהצעת תזכיר שמשרד הפנים הפיץ לאחרונה בדרך הרגילה בין משרדי הממשלה לגבי חוק בתי-הדין לשלטון

שנמסרה לך הודעה זו, בטופס מיוחד שניתן לקבל בכל משרדי מס רכוש."

חברי הכנסת, במה שונה זכותו של האזרח המקבל הודעה לתשלום עם שומה חדשה ממשרדי האוצר מזכותו של המקבל הודעה לתשלום עם קביעת ארנונה חדשה מהעירייה? לראשון מאפשרים להגיש השגה, והשני — הדרך סגורה בפניו.

בדברי תשובתו של סגן שר הפנים לשעבר, חברי-הכנסת בן-מאיר, להצעה שהגשתי בשעתו, ציין כי לפי החוק החדש בוטלה שיטת השומה, ועכשיו נקבעים המסים על-ידי המבחנים הקבועים בחוק. הוא יעץ לנו שהאזרח המקופח יפנה לבית-המשפט.

אדוני היושב-ראש, לסוגיה זו מתייחס שופט בית-המשפט העליון ד"ר א. ויתקון במאמר שהופיע בדו"דיון "דבר השלטון המקומי" (דצמבר 1968 — ינואר 1969). בין היתר הוא מציין: "אך כאן נוצר מצב מוזר, ספק מתוך כוונה מצד המחוקק וספק בלא משים. הרי ועדות השומה (ומאז 1967 — מנהלי השומה), ועדות הערר ובתי-המשפט לעירעורים היו מוסמכים — כך לפחות היו סבורים — לא רק בתחום ארנונת הרכוש, אלא גם בתחום הארנונה הכללית. ברור כי מי שרואה עצמו מקופח על-ידי הטלת ארנונה זו לא יוכל עוד לנקוט בהליכי השגה, ערר ועירעור, והיה נאלץ כנראה להשליך את יתרו על בית-המשפט הגבוה לצדק."

בהמשך לזה מוסיף כבוד השופט ויתקון: "מפי ידיד במשרד הפנים שמעתי את הדעה כי הארנונה הכללית אינה עשויה לעורר שאלות הראויות להתברר לפני ועדת השומה (או מנהל שומה), שכן לא בשומת נכס מדובר כאן, אלא בהטלת מס עליו, לפי מבחנים קבועים ואובייקטיביים."

השופט ויתקון, לאחר מחקר חטוף, מעלה מספר מקרים שהיו בקרית-אוגו, חיפה וירושלים, והוא מוסיף ואומר: "המקרים עצמם מעידים על כך שגם בתחום הארנונה הכללית יש שאלות משפטיות הדורשות בירור לפני ערכאה משפטית". וכך מסיים השופט ויתקון את מאמרו: "משביטל המחוקק את הליכי הערר והעירעור, לא נשארה לנישום ברירה אלא לפנות לבית-המשפט הגבוה לצדק ולהטיל בכך מעמסה נוספת על מוסד זה, העמוס בלאו הכי."

חברי הכנסת, אין מה להוסיף לדבריו של שופט בית-המשפט העליון. ובהצעתו לתיקון החוק אני בא להציע מתן זכות לערר ולחייב הקמת ועדות ערר שימונו על-ידי שר המשפטים, ושהיו בדיהן סמכויות הניתנות לוועדות חקירה על-פי פקודת ועדות חקירה (ראה סעיף 285 להצעת החוק), וכמובן על החלטת ועדת הערר רש"איים גם המנהל וגם האזרח לערער בפני בית-המשפט המחוזי, ועל החלטתו — לבית-המשפט העליון ברשות ובשאלה משפטית בלבד, כפי שנאמר בסעיף 286.

אדוני היושב-ראש, בסיכום דברי אציין כי אני סבור שהתיקון המוצע בא להשלים את החוק הקיים, לטובת כלל האזרחים והרשות המוניציפלית. לכן אני מבקש שהכנסת תעביר את הצעתי לדיון מוקדם בוועדת הפנים.

ה"ד"ר ש. רוון:

רשות הדיבור לסגן שר הפנים, לתשובה.

— חוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (גולדשמידט, רוזן); סקירת שר הדתות על פעולות משרדו (תשובת השר) (רוזן, ורהפטיג) —

ואין זה מתבקש להכביד על המנגנון על-ידי כל אותם פרטים שהמציע הנכבד כנראה לקח מחוק מס רכוש וארנונת הרכוש. מאידך גיסא, אינני בטוח שנעשה טוב אם נגביל את אפשרות העיריעור לתקופה של אחת לחמש שנים. למרות הסייג הנוסף שיש בהצעה, הייתי אומר כי רצוי שהאזרח יוכל לערער בכל שנה או בתקופה קצרה יותר מאשר אחת לחמש שנים. בין כך ובין כך אני חוזר למה שאמרתי בתחילת דברי: אנחנו בדעה שיש מקום ליצור את האינסטיטוציה הזאת. יש להתחיל לדון בכך לפני שיתקבל החוק הרחב יותר שעניינו בתי-דין של השלטון המקומי, ועל כך אני מצטרף להצעת חבר-הכנסת ידיד להעביר את הצעת החוק שלו לדיון מוקדם בוועדת הפנים של הכנסת.

הי"ד ש. רוזן:

לפנינו הצעה אחת, להעביר את הצעת החוק של חבר-הכנסת ידיד לוועדת הפנים של הכנסת לדיון מוקדם. אני מעמיד זאת להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תש"ל—1970, לוועדת הפנים נתקבלה.

ד. סקירת שר הדתות על פעולות משרדו תשובת השר

ביום כ"ה בכסלו תש"ל — 5 בדצמבר 1969 העברתי לממשלה הצעת חוק מועצת הרבנות הראשית, תשכ"ט—1969. ההצעה הועברה לדיון לוועדת השרים לחקיקה, ואני מקווה כי הדיון בהצעת החוק יתקיים בקרוב, וההצעה תועבר לכנסת לדיון ולחקיקה. אני מקווה כי הכנסת תחיש את הדיון בהצעת חוק זו, כאשר תונח על שולחנה, כדי לאפשר קיומן של הבחירות במועדן. תיכונתי והצעתי להקל בחובת החלוקה העדתית במוסדות הרבנות הראשית, לא לבטל, אלא להתחיל בדרך לקראת מיוזג שלם.

בפרשת השבוע שעבר, בפרשת "בלק", קראנו: "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו... וישא משלו". ובמשל, אף שהיה מלא ברכות, הלא לא לברכות התכוון. כנראה החלוקה לשבטים לא תמיד מבורכת היא. עלינו לשאוף לאיחודם של "שבטי יי-ה". אולם התרשמתי מהערות השגות, ששמעתי הן בדברי כמה מחברי הכנסת בנויכוח והן בחוגי הציבור שאני מייצג, ונוכחתי לדעת כי עוד לא איכשר דרא ועלינו להביא בחשבון את הרגישות העדתית ולהשמיר לפי שעה בשיטת הווגות, ובכיוון זה תיקנתי את הצעתי. לטענתו של חבר-הכנסת ידיד על חוסר ניהול מתאים לעבודתן של המועצות הדתיות — הרי בינתיים כבר פורסמו על ידי תקנות בדבר ניהול המועצות הדתיות (ראו קובץ התקנות 2573, שפורסם ביום י"ד בסיון תש"ל — 10 ביוני 1970).

לשאלות בעניין חברות קדישא אני יכול להשיב, כי אנו ממשיכים בעבודה לאיחודן ומיזוגן. רק לפני ימים מספר ביטלתי רשיונותיהן של שתי חברות קדיש — שא בירושלים מפני חוסר האינטרס הציבורי שבקיומן,

המקומי. על-ידי חוק זה אנו רוצים לאחד ולפשט את הליכי העיריעור של האזרחים בנושאים שונים. וכאן הבאנו בחשבון — לדגל השאלונים והתשובות שקיבלנו מהרשויות המקומיות — את הצורך ליצור בבית-הדין לשלטון המקומי אינסטיטוציה שתדון בעיריעור על אר-נונה כללית.

אף-על-פי שבחרנו בדרך זו, איננו מתנגדים לכך שוועדת הפנים תדון כבר בהצעה הספציפית הזאת. אם אבוא להצביע על נקודות מסוימות שלפי דעתי יש מקום להסתייג לגביהן, אציין כי זאת היא הצמדת האינסטיטוציה של ערר לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, כי נדמה לנו שמנגנון הערר וסמכויותיו השונות ודרך המינוי אינם מתאימים ואינם דרושים לפי כובד הטענות לנושא זה. למשל, לפי פקודות שונות קיימת ועדת ערר להיטל סעד ונופש, שם ועדת הערר היא בת שלושה חברים, שניים מהם מתמנים ומוצעים על-ידי המועצה עצמה, והחבר השלישי מתמנה על-ידי שר הפנים. יש ועדת ערר אחרת, בעניין מס עסקים, גם הוא מס עירוני, ואף היא בת שלושה חברים, ששניים מהם מוצעים על-ידי המועצה ואחד על-ידי הממונה על המחוז.

אם כן, באופן כללי הייתי אומר שאין זה רצוי

הי"ד ש. רוזן:

אנחנו עוברים לסעיף ה' בסדר-היום: סקירת שר הדתות על פעולות משרדו, תשובת השר. רשות הדיבור לשר הדתות.

שר-הדתות ז. ורהפטיג:

ברשות היושב-ראש, מורי ורבותי. תשובתי לווי-כוח על תקציב משרד הדתות חלה בשבוע שבו ליוונו לדרכו האחרונה את השר ר' חיים משה שפירא זצ"ל, שכהן במשך שנים רבות כשר הדתות השני במדינת ישראל.

השר שפירא כשר הדתות עשה רבות לביסוסם של התאים האירגוניים של החיים הדתיים במדינה, של מוסדות התורה וישיבות ושל בתי-הדין הרבניים. פעלתי בתקופה ההיא כסגן שר הדתות ואני יודע כמה השקיע בפעולות של משרד הדתות ומה רב חלקו בהישגים החשובים שהושגו. יהא זכרו ברוך.

בדיון הובעו הרבה שבחים וברכות למשרד הדתות ופעולותיו. על השבחים נודה ולנרך את מברכינו. הובעו גם הרבה השגות והערות. יסלחו לי חברי הכנסת אם לא אשיב לכל אחד ואחד בנפרד. כיוון שכמה בעיות נתעוררו בדבריהם של כמה מחברי הכנסת, אשתדל לענות על הבעיות במרכזו.

כמה מחברי הכנסת עוררו בעיית חוקת הבחירות למועצת הרבנות הראשית. "הבחירות צריכות להתקיים בהתאם לחוק מועצת הרבנות הראשית (בחירות) (הוראות שעה), תשכ"ט—1969, לא יאוחר מיום ד' בניסן תשל"א — 30 במארס 1971.

אני עושה כמיטב יכולתי לקיומן של הבחירות בזמן.

— סקירת שר הדתות על פעולות משרדו (תשובת השר) (ורוהפטיג, קלינגהופר) —

הסקר על-ידי משרד הפנים, ב-6 מקומות — אילת, ירוחם, אור-עקיבא, עקרון ושדרות — מספר בתי-הכנסת נופל בהרבה מן המכסה הנחוצה שם, ורק ב-4 מקומות מתקרב המספר למכסה ולפעמים אף עולה עליה, אולם רוב בתי-הכנסת נמצאים במבנים שאינם ראויים לשמם. אמנם נבנים גם בתי-כנסת יפים ומהו-דרים בארץ, מתוך הידור מצווה, אבל רובם נבנים מתוך מות המתפללים או מתרומות של יהודי התפוצות.

בעיקר עלי להזכיר את מפעלו הגדול של סר יצחק וולפסון, בגדר פעולות "היכל שלמה" ובעזרת משרד הדתות, להקמת 50 בתי-כנסת יפים ומהודרים, בעיקר בישובי עולים ובעיירות פיתוח. למעלה מ-20 בתי-כנסת מפוארים כבר נבנו והם מהווים תרומה חשובה ביותר לסיפוק צרכי הדת ולהידור מצוות והיופי הארכי-טקטוני בבניית בתי-כנסת בארץ.

אגב, לשאלתו של חבר-הכנסת סורקיס בדבר פעולה רוחנית בבתי-הסוהר — משרד הדתות משתדל לעזור בפעולה חשובה זו המתנהלת על-ידי רב המשטרה ובתי-הסוהר, הרב חוץ, ולאחרונה עשיתי הסכם עם שר המשטרה, לפיו נבנה בית-כנסת בבית-הסוהר לנוער עבריים בתל-מונר. אמנם מספר הדתיים בבתי-הסוהר הוא קטן, אבל יש דרישה לפעולה רוחנית זו.

יצחק ה. קלינגהופר (גח"ל):

האם דואגים גם לצרכים הרוחניים של הלא-יהודים בבתי-הסוהר.

שר-הדתות ז. ורוהפטיג:

כן. משרד הדתות ממציא קוראנים וספרי דת של הדתות האחרות באמצעות הרב של המשטרה ושל בתי-הסוהר. הוא דואג גם לאנשים מבני עדות אחרות הזקוקים לעזרה רוחנית.

דאגנו גם לעזור בהידור בתי-הכנסת בפנים. על המפעל הגדול של איסוף, תיקון וחלוקת ספרי תורה וספרים מסרתי בהרצאת הפתיחה. עלי להוסיף כי השנה נסתיים המפעל המפואר, המשותף למשרד הדתות ואירגון הקהילות היהודיות באיטליה, שיום נציגו כאן ד"ר א. נכון, המפעל של הבאת ארבעים ארונות-קודש מעשי אמנות, והתקנתם בבתי-כנסת בארץ. לציון סי-כום של המפעל פורסם בעזרתנו על-ידי ד"ר נכון ספר אלבום נאה.

יסלחו לי חברי הכנסת אם לא אענה על כל השגה והערה. בדרך כלל רשמתי לפני כל הדברים שנאמרו על מנת ללמדם ולתקן הצריך תיקון. אולם בסיום דברי אני רוצה להוסיף שתי הערות כלליות:

כמה וכמה חברי כנסת הקדישו עיקר דבריהם לבעיית הגיור. לא הייתי רוצה לחדש כיום את הדיון, שבינתיים הפך לדיון רחב הן בכנסת והן מחוצה לה. אסתפק בתשובה קצרה לחברי-הכנסת תופיק טובי, המתלונן על הגזענות שבחוק השבות (תיקון) בקשר להגדרה "מיהו יהודי". תיתי לו לחברי-הכנסת תופיק טובי — אין במדינת ישראל כל הפליה בין אזרח לאזרח, בין יהודי ובין לא-יהודי. יש בחוק השבות, לאו דווקא בתיקון, רק קביעת כלל לגבי יהודים, עולים מחוץ-לארץ, כי דינם כדיון שבים למולדתם הישנה חדשה, שממנה היו מנותקים שבו כל שנות הגלות, אל שעריה התדפקו כל הדורות, והקמתה-תחייתה של מדינת ישראל הרי באה כדי לאפשר להם שיבת ציון.

היקף פעולתן הקטן, והרבה תלונות על אופן פעולתן. חושבני כי טובת הציבור דורשת שיתמזגו עם אחת מחברות קדישא הקיימות בירושלים. מצד משרדי ייעושה כל מאמץ לאפשר להן מייג תוך כדי שמירה על הגון המיוחד של הציבור שבו ולמענו פעלו.

כשר הדתות אני ממשיך בהתקנת תקנות בדבר שיעור התשלום הנדרש בעד רשיון להקמת המצבה. יש התקדמות רבה בדרך זו של הסדר חוקי לעניין כל התשי-לומים הנדרשים על-ידי חברות קדישא. אנחנו גם מבססים את שיטת ועדות העררים, הפועלת כראוי. לעצם הדבר, ההכנסות נחוצות מאוד לאחזוקתם ולפיתוחם של בתי-העלמין ולהבטחת קיומן הסדיר של חברות קדישא. כדי לחזק את הביקורת על חברות קדישא ופעולותיהן פירסמתי ביום ז' בסיון תש"ל — 11 ביוני 1970 תקנה שלפיה הרשיון הניתן לתברת קבורה הוא לשנתיים מיום גתינתו, וכי השר רשאי לסרב לתת רשיון וכן רשאי לבטל רשיון, אם לדעתו יהיה זה לטובת הציבור לעשות כן.

בבית-העלמין בהר-הזיתים ממשיך משרד הדתות בפעולתו הרבה בשיקום, גידור, סידור שבילים, דרכים, שיקום המצבות ועוד.

לשאלתו של חבר-הכנסת מנחם כהן אשיב כי הצעת חוק הר-הזיתים נמצאת בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, וההחשה בדיון בחוק נתונה בידי חברי הוועדה והיושב-ראש שלה.

לשאלת חבר-הכנסת ארזי בדבר הסדר עניין הני-שואין והגירושיין של היהודים הקראים — הסברתי בתשובה לשאלות בנידון, כי הצעת הצעת חוק בנידון זה זמן רב והצעתה הועברה לדיון בוועדת השרים לחקי-קה. יש חילוקי דעות עמוקים לגבי הצעה זו, ואני מקווה שהדיון וההכרעה יתקיימו בזמן הקרוב. בינתיים ממשיך משרד הדתות בהסדר המעשי של העניין, הסדר הפועל באופן טוב למדי.

לשאלה בדבר תיכנון בתי-הכנסת — הרי הקושי העיקרי בנידון הוא חסרון כיס. כשאין האמצעים הכס-פיים הדרושים לבניית בתי-כנסת מרכזיים מתוכננים יפה יש הכרח לספק שירות דתי חיוני זה על-ידי סידור בתי-כנסת או בתי-תפילה שכונתיים במבנים פשוטים, אף ארעיים, ואף בדירות.

לרגל פירסומים מגמתיים בכמה עתונים על ריבוי בתי-כנסת בעיירות פיתוח, עשינו סקר על מצב בתי-הכנסת שם, ומתוך הסקר הזה, שבקרוב נפרסמו, אני קורא כמה נתונים:

בבית-שאן יש 42 בתי תפילה, אולם מזה רק 3 במבנים מיוחדים לבתי-כנסת, גם הם סטנדרטיים, 14 בבתים גטושים, 4 בדירות, 3 — כל אחד מהם בחדר שבבית-ספר, 2 בפחונים, 16 בצריפונים.

בנתיבות, עיר שכולה דתית, 14 מקומות לתפילה. רק 3 במבנים מיוחדים לבתי-כנסת, 2 בפחונים, 1 בצריפון, 2 בדירות, 1 בחדר שבבית-ספר, 4 באסבס-טונים ו-1 במבנה טרומי.

בחצור יש 17 מקומות לתפילה, מהם 3 במיבנים, 7 בצריפונים ו-7 בדירות.

עיינתי בסקר שנעשה על-ידי משרד הפנים על המצב בעיירות הפיתוח, שבו יש פרק על בתי-הכנסת. מצאתי בסקר זה כי מתוך 10 מקומות שבהם נעשה

חברת ל"ב, ישיבה צ"ד

— סקירת שר הדתות על פעולות משרדו (תשובת השר) (ורחפטיג); חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (רוזן, ארבל-אלמוליו) —

ישראל ואורייתא חד הם. במשך כאלפיים שנות הגולה החזיק עם ישראל מעמד בתנאים קשים ביותר רק הודות לכך שהוא עם־דת, הודות לכך שבכל מקום שהלך נשא אתו את תורת ישראל, הן בארץ־הקודש והן, בעיקר, בלבו של כל אחד. "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" נאמר, ולא — "ושכנתי בתוכם". בזכות העובדה שבכל מקום שהלך לשם או גורש לשם נשא אתו את המולדת שלו, את ה־"portable fatherland", ירושלים עיר הקודש ובנותיה, נתקיים עם ישראל.

עם ישראל אינו עם גדוש בכמות. "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם... כי אתם המעט מכל העמים." כאו כן עתה עם ישראל הוא הכבשה בין שבעים זאבים, אולי כיום בין למעלה ממאה־עשרים־ושבעה זאבים. כוח ההתנגדות וכוח העמידה של עם ישראל הוא במיווג שבין העבר, ההווה והעתיד, במיווג בין המציאות כיום ובין הנצח — ונצח ישראל לא ישקר.

הפרדה בין דת ולאום בישראל היא הידרדרות, חס וחלילה, לתהום הנשייה. אל ישלו נפשם אף חסידי ההפרדה מבין הדתיים; אולי הפרדה זו תצילם מהתק־פות, מעלבונות, מביטויי שנאה ובוז, אולם אזכיר להם דברי משה, רועה ישראל, שבתשובה לדברי אלוקי ישראל "הינתה לי... ואעשה אותך לגוי גדול", ענה "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין, מחני נא מספרך". אין עם ישראל ללא תורת ישראל, אין תורת ישראל ללא עם ישראל.

כדאי שחברי־הכנסת תופיק טובי ולמד וישווה את היחס למיעוטים הלאומיים והדתיים במדינות השכנות לנו ליחס של מדינת ישראל למיעוטיה. הוא ימצא שההבדל הוא גדול לטובת מדינת ישראל.

מבלי להיכנס לדיון הגדול על בעיית הגיור — אני מקווה שתהיה לכך פעם הזדמנות נאותה יותר — יש לדעת רק לקבוע גיור משמעותו הצטרפות לדת היהודית וללאום היהודי. גיור משמעו קבלת תורת ישראל. יכול להיות רק גיור שלם, מוכר כהלכה על־ידי כל עם ישראל. גיור על־ידי קבוצה מסויימת או על־ידי אנשים שלא כהלכה ושלא במסגרת ההלכה, שאינו מוכר על־ידי העם כולו, אין בו משום ממשות למתגייר ועלול להביא לידי סיבוכים מיותרים ואף עיגוי נפש לפרט ולכלל. יכול להיות יהודי מקיים תרי"ג מצוות, או כמה מצוות, אבל לא יכול להיות יהודי למחצה, לשליש ולרביעי. משמקבלים גר, יש לקבלו בסבר פנים יפות, בזרועות פתוחות, ולומר לו: אחינו אתה, אבל אין להשלות את הנכרי הבא להתגייר באשליה ובנשיאת שם יהודי לשווא.

ולאחרונה הערה לחברי־הכנסת סנה. אולי כדאי לעשות פעם בירור מקיף ומעמיק על בעיות היחס שבין דת ומדינה במדינת ישראל ועל ההצעות להפרדה בין דת ומדינה, שכל כך נראות לחברי־הכנסת סנה ושנתקבלו, לצערי, לא בימין דוחה על־ידי כותבי מאמרים בעתוני אגודת ישראל ופעולי אגודת ישראל.

ה. חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל—1970 (*) (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

אחד עם חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ועם חוק משפחות חיילים שנספו במערכה.

עלי לציון בסיפוק ובהערכה שהממשלה נענתה לבקשותינו והתחשבה בהערות ובתגובות שהיו לגבי הצעת החוק המקורית והביעה את הסכמתה העקרונית שזכויותיהם של נפגעי פעולות איבה יהיו דומות ככל האפשר ומותאמות לזכויות שמהן נהנים נפגעי צה"ל.

על כן, חברי הכנסת, חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה המובא היום לקריאה שנייה ושלישית שונה, במידה רבה, במהותו וביסודו מהצעת החוק שהובאה לכנסת בקריאה הראשונה. במהלך עבודתה של ועדת העבודה הוכנסו שינויים רבים בהצעת החוק, וזאת מתוך היענות והבנה מצד משרד העבודה, המוסד לביטוח לאומי, משרד הבטחון ומשרד האוצר, אשר לקחו חלק פעיל בדיוני ועדת העבודה. בשינויים שהכנסנו יש שיפורים חשובים לטובה לגבי זכויות הנפגעים ומש־פחותיהם.

חברי הכנסת, הצעת החוק המובאת עתה נתקבלה בוועדת העבודה פה אחד ולא נרשמה שום הסתייגות. יש לדאוג בכך ביטוי להזדהות עם תושבי הספר החיים יום־יום חיי חזית, והתחשבות מקסימלית בנפגעים ובני משפחותיהם שונפגעו כתוצאה ממעשי טרור

היו"ר ש. רוזן :

אנחנו עובדים לסעיף י"ג בסדר־היום: חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל—1970, קריאה שנייה ושלישית. רשות הדיבור ליושבת־ראש ועדת העבודה, חברת־הכנסת שושנה ארבל-אלמוליו.

שושנה ארבל-אלמוליו (יו"ר ועדת העבודה):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה. הנני מתכבדת להביא לקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל—1970. חוק זה הובא לקריאה ראשונה לכנסת על־ידי שר העבודה ביום 23 בדצמבר 1969 והועבר לוועדת העבודה. בעת הדיון בכנסת על הצעת החוק, בקריאה ראשונה, נשמעו הערות והשגות מטעם חברי הכנסת שהשתתפו בדיון, כי הצעת החוק שהובאה בקריאה הראשונה היתה מושגת על הצמדה לעקרונות הקיימים בחוק הביטוח הלאומי ובעיקר לאלה הקיימים בענף נפגעי העבודה. זה עורר תגובות גם מצד גורמים ציבוריים שונים, מחוץ למסגרת הכנסת.

במהלך הדיון בוועדת העבודה ולאור ההערות וההשגות שהושמעו לגבי הצעת החוק נתקשה הממשלה להתייחס מחדש לבעיה ולא להצמיד את החוק לעקרונות הביטוח הלאומי, אלא להעמיד אותו במישור

אשרה או רשיון שניתנו לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, לדבות מי שנכנס לישראל הוא פטור מהצורך באשרה או ברשיון לפי סעיף 17 (א) לחוק האמור, או מי שנכנס לישראל לפי אחד הצווים של שר הפנים מכוח סעיף 17 לחוק האמור, שפורטו בתקנות לפי חוק ענר זה - והכל אם הפגיעה היתה בישראל או בשטח אחר, שקבע שר הבטחון בצו לעניין זה לגבי סוגי הנכנסים לישראל או לגבי חלק מהם.

החלת החוק על תיירים ותושבים ארעיים, שגם מקרבם, לצערנו הרב, נפלו כבר קרבנות, מטרתה להקנות הרגשת בטחון לרבותות התיירים, יהודים ולא-יהודים, הממשיכים לבקר בישראל על אף תעמולת הזוועה המתנהלת נגד מדינת ישראל והמציינת תמונה מעוותת לא פעם בעתונות העולם, שאנו ארץ העולה בלהבות ומצודה הנתונה במצור. הבטחת תגמולים לנפגעים מקרב תיירים מהווה לא רק צעד לעידוד התיירות לישראל ולסיכול מזימות לפגוע בכלכלי על-ידי מעשי טרוד בתחבורה האווירית לישראל, ופגיעה בתיירים בסווייהם, אלא גם ביטוי לנכונותה של מדינת ישראל לשאת בנזקים שנגרמו לתיירים, שמתוך רצונם החפשי, ולא פעם מתוך אהדה למדינת ישראל, העדיפו את ישראל כיעד לסווייהם, על אף מצב הלחימה בגבולות.

החוק המוצע מבטיח תגמולים לאזרחים ולתושבים של מדינת ישראל שנפגעו בהיותם בחוץ-לארץ ממעשה איבה, - פגיעה באנשים שאשמתם היחידה היא היותם ישראלים. לדאבונו רבו מקרים אלה בזמן האחרון, וייתכן שכשולונותיהם של אירגוני החבלה הלכו בבטחונה של המדינה, חוסר יכלתם לחצות את הגבולות והאבידות הרבות ששילמו ומשלמים בנסיונות אלה - יגבירו בקרבם את הרצון להעביר את מעשי החבלה לארצות שבהן כוחות הבטחון הישראליים אין בכוחם לפגוע בהם. שכן היאוי להזכיר הכרותו של מנהיג חזית השיחורר העממית ג'ורג' תבש, המקבל תמיכה ועזרה מכותות המתקראים "שמאל חדש" באירופה ובאמריקה ומישראלים עוכרי ישראל, שרצח אזרחים ישראלים באירופה ערכו התעמולתי למה שהוא קורא "מלחמת השיחורר הערבית" חשוב יותר מהריגתם של מאות חיילים בקרב.

חברי הכנסת, מהחוק הזה ייהנו כל אלה שמניתי אותם במקרה שייפגעו כתוצאה מפעולות איבה של כוחות צבאיים סדירים או בלתי-סדירים של מדינה עוינת לישראל, מפעולות איבה של אירגון עוין לישראל או מפעולות איבה שבוצעו תוך סיוע לאחד מאלה, בשליחותם או מטעמם או על מנת לקדם מטרותיהם. כמו-כן תיחשב פגיעת איבה כל פגיעה שנעשתה בשגה מידי אדם עקב פעולת איבה של כוחות אויב או פגיעה בשגה בנסיבות שהיה בהן מקום לחשש סביר כי תבוצע פעולת איבה כאמור.

ועדת העבודה החליטה להרחיב את תחולת החוק גם על פעולת איבה שנגרמה מכל נשק שהיה מיועד נגד פעולות איבה של כוחות אויב, אף אם לא הופעל למעשה. אך ועדת העבודה סייגה הוראה זו וקבעה, שאדם שהוא מגיל 18 ומעלה וביצע פשע או עבירה אחרת שיש בה זדון או רשלנות פושעת ונפגע בעת מעשהו זה, פגיעתו לא תיחשב כפגיעת איבה.

לצורך מתן אישור שפגיעה שאירעה היא פגיעת

ותועבה שבוצעו במרחבי הארץ כולה. אותו תושב ספר שבחר מרצונו החפשי לשבת היכן שהוא יושב רואה עצמו כחייל הממלא תפקיד חשוב לא פחות מזה שממלא חייל בקו החזית. הצמדת הגימלה והזכויות שיקבל הנפגע לחוק הביטוח הלאומי לא היתה מיטיבה את מצבו של אותו נפגע תושב ספר היושב בירדנה, במעוץ-חיים, בבית-שאן, בקריית-שמונה וביתר הישועים, מאחר ששיעור התגמול שהיה מקבל היה מוצמד לשכר או להכנסה החייבת בתשלום לביטוח הלאומי. ואם מדובר בקיבוצים או במושבים, במיוחד באלה שנוסדו לאחר קום המדינה, הרי הכנסתם ממילא גמוכה, וההצעה המקורית לא היתה מיטיבה להם יותר לעומת מה שיקבלו לפי חוק נפגעי הספר, תשי"ז-1956. התוצאה יכלה להיות, שכולם היו מקבלים את המינימום בלבד. בהצעת החוק שמביאה ועדת העבודה השתלבו למעשה שני עקרונות-יסוד: א. ישראל היא מדינת סעד שאימצה לעצמה עקרונות מדיניות רווחה, המטילים על המדינה אחריות להבטיח קיום כלכלי לאזרחיה, במיוחד בשעות מצוקה של הפרט; ב. ביטוי לסולידריות לאומית של כל רבדי החברה הישראלית, שיש להקפיד לא רק על שוויון בקרבן הדומים, אלא גם על הגשמת העקרון הגודס "כל ישראל ערבים זה לזה", במיוחד כשיד אחת אוחזת במלאכה והשנייה מחזקת השלת. הקרבנות שנופלים אינם קרבנות רק בחזית הצבאית, אלא גם בחזית העמל והיצירה. הצמדת התגמולים לנפגעי פעולות איבה הלאה הקיימים לגבי נפגעי צה"ל יש בה אספקט מוסדי וצדק חברתי-סוציאלי. היא מונעת קיפוח של מעוטי יכולת ומשתיינת את התגמולים על בסיס של זכות שווה לכל נפגע, ללא התחשבות בהכנסתו בעת שנפגע.

יחד עם כל זאת, חברי הכנסת, ועדת העבודה החליטה שנפגעי פעולות איבה אשר פגיעתם נחשבת גם כפגיעה בעבודה זכאים לבחור לפי איזה חוק יקבלו את התגמולים המגיעים להם, לפי חוק נפגעי פעולות איבה או לפי חוק הביטוח הלאומי. למסקנה הזאת הגענו לאחר דיונים ממושכים בוועדת העבודה, כי דאינו בקביעה הזאת קביעה צודקת, מאחר שנפגעי העבודה כיום המבוטחים במסגרת הביטוח הלאומי נהנים מגיב לאות העשויות להיות לפעמים גבוהות יותר מהתגמולים שיקבלו בתוקף חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, וזאת בעקבות העלאת תקרת הביטוח הלאומי החל מ-1970. לא רצינו לתת את המסורת המקורית בלתי בתחיקה הסוציאלי, שחוק חדש לא צריך לגרוע מן הזכויות שהאזרח זכאי ליהנות מהן לפי חוקים קיימים, ונתנו את אפשרות הבחירה. לא מצאנו לנכון לשלול את הזכות שממנה נהנים כיום.

מי הם הנהנים? חוק נפגעי פעולות איבה הוא כורה נסיבות חיינו וצורך השעה, בעקבות התמורות שחלו לאחר מלחמת ששת הימים. מגמתו של החוק להבטיח תגמולים לא רק למתגוררים בספר ולמועסקים שם, כפי שקבע חוק נפגעי הספר, שהופעל ב-1957, אלא הוא יקיף את כל האוכלוסיה של מדינת ישראל. החוק יחול על תושב או אזרח ישראל שנמצא בכל מקום, במקרה שנפגע על-ידי פעולות איבה, בין שנפגע בישראל ובין שנפגע מחוצה לה - בארץ זרה, בלבי-ים, באוויר ובכל אתר ואתר.

כמו-כן יחול החוק על מי שנכנס לישראל על-פי

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ד, י"ח תמוז תש"ל (22 יולי 1970)
— חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (ארבלי-אלמולינו, רוזן) —

זה נעשה כשהאוצר זקוק יותר ויותר למשאבים כספיים, כי את הממשלה הזאת מדרך הרצון להקפיד ככל האפשר ולשמור על עקרונות של צדק סוציאלי ולמנוע הרגשה של קיפוח לגבי נפגעים.

ועדת העבודה החליטה כי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה יחול על כל מי שנפגע בפעולות איבה אחרי כ"ה באייר תשכ"ז — 4 ביוני 1967, כלומר מפרוץ מלחמת ששת הימים. אדם שנפגע אחרי התאריך האמור וקיבל גימלה לפי חוק נפגעי הספר, תיוקף גימלה זו על חשבון התגמולים שהוא מקבל לפי חוק זה. אולם אם הגימלה שקיבל לפי חוק נפגעי הספר עלתה על התגמול המגיע לו לפי חוק זה, לא תיוקף היתרה על החשבון ולא תידרש ממנו החזרת היתרה.

כבוד היושב-ראש, כאמור אין לחוק זה הסתייגויות, הוא נתקבל פה אחד בוועדת העבודה, ואני מבקשת להביא אותו לקריאה שנייה ושלישית.

הי"ר ש. רוזן:

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שנייה. הואיל ואין הסתייגויות אעמיד להצבעה את כל סעיפי החוק, מסעיף 1 ועד סעיף 22, ואחרי כן נצביע על התוספת.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1—22 נתקבלו.

התוספת נתקבלה.

הי"ר ש. רוזן:

כעת אעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל—1970.

ה צ ב ע ה

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה,

תש"ל—1970, נתקבל.

הי"ר ש. רוזן:

הישיבה הקרובה של הכנסת תהיה ביום ב' הבא, 27 ביולי, בשעה 15.00, והסעיף הראשון על סדר-היום: אזכרה לשר המנוח חיים משה שפירא. ישיבה זו געולה.

איבה, קובע החוק כי שר הבטחון, בהתייעצות עם שר העבודה, ימנה רשויות מיוחדות לכך, "רשות מאשרת". ועדת העבודה מצאה לנכון לקבוע בחוק, שעל הרשות לתת החלטתה תוך שלושה חודשים, כדי למנוע מן הנפגע סחבת וסבל מיותר. על החלטת הרשות ניתן לערור לפני ועדת ערר. מאחר שבחוק נקבע שאין אחרי החלטת ועדת הערר ולא כלום, החליטה ועדת העבודה שמן הראוי כי יעמוד בראשה של ועדת ערר זו שופט שיתמנה על-ידי שר המשפטים.

כבוד היושב-ראש, בחוק המוצע הובהרה ההגדרה המדוייקת של "בן-משפחה" של הנפגע והתנאים שבהם זכאי בן-משפחה להטבות השונות הכלולות בחוק. התגמולים שלהם יהיו זכאים יכללו גם את כל טובות-ההנאה שאדם זכאי להן על פי חוק הנכים וחוק משפחות חיילים, או לפי כל חיקוק אחר המעניק טובות הנאה, פטור, או הנחה מכל סוג שהוא לנפגע או לבן-משפחתו. עלי לציין שוועדת העבודה מצאה לנכון, על מנת להסיר כל ספק שהוא, לקבוע בחוק כי לא יוכל ליהנות מהוראות החוק אדם שנפגע והוא השתייך לכוחות האויב, מסייע להם או פועל בשליחותם או מטעמם או על מנת לקדם את מטרותיהם.

וכאן אציין בסיפוק, שבחוק זה יש שוויון בין אלמן ואלמנה, לפי אותם העקרונות שנקבעו בחוק הנכים וחוק משפחות חיילים, החלים במידה שווה על החייל והחיילת. לכן גם בחוק זה, חוק נפגעי פעולות איבה, במקרה שהאשה נפגעת זכאים בני-משפחתה לטובות הנאה בתנאי שאין להם הכנסה כדי מחיה. כמו כן, ילדים שאמם נפגעה בפעולות איבה נחשבים כיתומים לפי הגדרת החוק וזכאים ללא תלות בהכנסתו של האב. אם הילדים הם הנפגעים, קובע החוק שיהנו בזכות עצמם מאותן הזכויות המשתמעות מחוק זה, כפי שייקבע בתקנות שיתקין שר העבודה באישור ועדת העבודה של הכנסת.

חברי הכנסת, התגמולים לפי חוק זה יינתנו מאוצר המדינה באמצעות המוסד לביטוח לאומי, אשר עליו הוטל ביצוע החוק. כל זה נעשה כשהעומס הכספי לצרכי הבטחון לא רק שלא פחת, אלא אף גדל; כל

הישיבה נעלה בשעה 14.30.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות צ"ב - צ"ד

- א. ציון היובל לקרן היסוד.
 ב. שאילתות.
 ג. סקירת שר התיירות על פעולות משרדו.
 ד. סקירת שר הדואר על פעולות משרדו.
 ה. סקירת שר הדתות על פעולות משרדו - תשובת השר.
 ו. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו - תשובת השר.
 ז. סקירת שר התחבורה על פעולות משרדו - תשובת השר.
 ח. סקירת שר הפיתוח על פעולות משרדו - תשובת השר.
 ט. תשובת סגן שר הפנים לדיון על פעולות משרד הפנים.
 י. חוק החווים (חלק כללי), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה) - המשך הדיון.
 יא. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 2), תש"ל-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 יב. חוק לתיקון פקודת הנויקין (מס' 4), תש"ל-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 יג. חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 יד. חוק בנק ישראל (תיקון מס' 8), תש"ל-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 טו. חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 7), תש"ל-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 טז. חוק מקצועות רפואיים (אגרות), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 יח. חוק הטיס (עבירות ושיפוט), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 יט. החלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת חירום (היטל מחקר) (מס' 2), תש"ל-1970.
 כ. הצעת חוק של חברי כנסת (דיון מוקדם).
 כא. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 כב. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 9), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 כג. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 2), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 כד. חוק המכר (מכר-טובין בין-לאומי), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 כה. חוק המיטלטלין (הוראות משלימות), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 כו. דרכי פעולתה של הטלוויזיה (לפי הצעות לסדר-היום של קבוצת חברי כנסת).
 כז. תמדיצים להכוננת אוכלוסין לערי הפיתוח (הצעת חברי-הכנסת י. יפרח).
 כח. התערערות ביחסי העבודה (הצעת חברי-הכנסת מ. אביזוהר).
 כט. חוק התיכונן והבנייה (תיקון מס' 2), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 ל. חוק רשות הגמלים (תיקון), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 לא. הודעת הממשלה על מינוי סגן שר, בהתאם לסעיף 34 לחוק יסוד: הממשלה.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות צ"ב - צ"ד

97. נ. אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית): ש. כהן (העולם הזה-כוח חדש): שביתת המ-צילים בתל-אביב ושביתת המצילים הצפויה בחוף אשדוד.

ג. הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 2), תש"ל-1970

1. תיקון סעיף 47 ברישה לסעיף 47 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962¹ (להלן - החוק העיקרי), במקום "לייצג את הקטין" יבוא "לייצג את החסוי".
2. תיקון סעיף 68 בסעיף 68 לחוק העיקרי, במקום "של חסוי ושל אדם הזקוק לאפוטרופסות" יבוא "ושל חסוי, ובמקום "החסוי או האדם הזקוק לאפוטרופסות" יבוא "או החסוי".

1) ס"ח תשכ"ב, עמ' 120; תשכ"ה, עמ' 114.

3. **תיקון סעיף 69**
בסעיף 69 לחוק העיקרי, במקום "של חסוי או של אדם הזקוק לאפטרופסות" יבוא "או של חסוי".
4. **תיקון סעיף 70**
בסעיף 70 לחוק העיקרי, במקום "של חסוי או של אדם הזקוק לאפטרופסות" יבוא "או של חסוי".
5. **תיקון סעיף 80**
בסעיף 80 לחוק העיקרי, לפני הגדרת "נציג" יבוא: "חסוי" - מי שבית-המשפט מינה לו אפטרופוס לפי סעיף 33, או מי שבית-המשפט רשאי למנות לו אפטרופוס כאמור, והוא אף כשעדיין לא הוברר אם נתקיימו התנאים למינוי, הכל לפי העניין".

ד. הצעת חוק לתיקון מקודת הנוזיקין (מס' 4), תש"ל-1970

1. **החלפת סעיף 37**
בפקודת הנוזיקין (נוסח חדש)¹, במקום סעיף 37 יבוא:
- "37. **אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול**
האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 של בעל מקרקעין או של תופשם, בשל מצבם של המקרקעין, תח-זוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום-לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.
- 37א. **אחריות כלפי מסיג גבול בשטח צבאי**
(א) האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 בשל מצבו של שטח צבאי, תחזוקתו או תיקונו או בשל השימוש בו, לא תחול כלפי מי שנכנס לאותו שטח כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום-לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.
- (1) מקרקעין התפוסים כדי צבא הגנה לישראל ראל או שלוחה אחרת של מערכת הבטחון שאישר אותה שר הבטחון לעניין זה;
(2) מקרקעין המשמשים למטרה בטחונית שעל הכניסה אליהם הופקדה שמירה או שהכניסה הוגבלה בהודעה המוצגת מחוצה להם;
(3) מקרקעין שיש בהם מיתקנים המיועדים למנוע כניסה לישראל או יציאה ממנה; לעניין זה אישורו של מי שהסמיכו לכך שר הבטחון, כי המיתקן נועד לשמש למניעת כניסה לישראל או יציאה ממנה, יהא ראייה מוחלטת לדבר."

הסתיוגויות לחוק הנ"ל

- א. **אנקוריון מציע:**
בסעיף קטן (א), אחרי "ושהאחראי לאותו שטח" יבוא "או הפועל מטעמו במקום הכניסה".
- ב. **ה. קלינגהופר מציע:**
אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
"ג) סעיף זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948".
- ג. **ה. האונזר מציע:**
בסעיף 37 המוצע:
הסיפה החל במלים "אלא אם..." - תימחק.
- ד. **ה. טובי מציע:**
בסוף הסעיף ייווסף: "סעיף זה לא יחול לגבי נזק שנגרם כתוצאה משמירה לא חוקית או בלתי-נראית לעין של הנכס".
- ה. **ה. טובי מציע:**
בסעיף 37 המוצע:
למחוק סעיף זה.

ה. הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 8), תש"ל-1970

1. **תיקון סעיף 33**
בסעיף 33 לחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954 (2) -
(1) בכותרת השוליים, אחרי "מטבעות זכרון" יבוא "ומטבעות מיוחדים";
- (2) בסעיף קטן (א), אחרי "כמטבע זכרון" יבוא "או כמטבע מיוחד";
(3) בסעיף קטן (ב), אחרי "מטבעות זכרון" יבוא "או מטבעות מיוחדים".

(1) דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266; ס"ח תשכ"ח, עמ' 101; תשכ"ט, עמ' 152, עמ' 280.
(2) ס"ח תשי"ד, עמ' 192; תשט"ו, עמ' 242; תשט"ו, עמ' 32, עמ' 101; תשי"ו, עמ' 51; תשכ"ח, עמ' 48; תשכ"ט, עמ' 67, עמ' 99.

ג. הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 7), תש"ל-1970

מחוק לשטח המדינה ואשר בעלם או אחד מבעליהם הוא אזרח ישראלי, תושב ישראל או תאגיד הרשום בישראל;

(2) כלי שיט או כלי טיס המוכר לאזרח ישראלי, לתושב ישראל או לתאגיד הרשום בישראל;

(3) כלי שיט או כלי טיס ששר האוצר או מי שהשר הסמיך לכך אישר שהוא פועל לטובת משק המדינה;

(4) טובין המובלים בכלי שיט או כלי טיס שהוא "נכס" או "נכס חוץ ישראלי".

1. תיקון סעיף 146

בסעיף 146 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א - 1961⁽¹⁾ -

(1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במלה "יחולו" יבוא "יחולו על סוגים מסויימים של נכסי חוץ ישראליים או על נכסי חוץ ישראליים מסויימים, בתיאומים שיוורה עליהם בתקנות או המחוייבים לפי העניין";

(2) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) לעניין סעיף זה, "נכס חוץ ישראלי" - (1) מקרקעין, מלאי או ציוד הנמצאים

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטלים

תש"ל-1970⁽²⁾, שכתוצאה מהן מוגדל היטל או מוטל היטל על טובין שהיו פטורים ממנו.

בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלום חובה), תשי"ח-1958⁽³⁾ מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת חירום (היטל מחקר) (מס' 2),

ח. הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970

1. מרשנות

בחוק זה -

"פגיעת איבה" -

(2) מי שנכנס על-פי אשרה או רשיון שניתנו לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952⁽⁴⁾, לרבות מי שנכנס לישראל והוא פטור מהצורך באשרה או ברשיון לפי סעיף 17 (א) לחוק האמור, או מי שנכנס לישראל לפי אחד הצווים של שר הפנים מכוח סעיף 17 לחוק האמור שפורטו בתקנות לפי חוק זה - והכל אם הפגיעה היתה בישראל או בשטח אחר שקבע שר הבטחון בצו לעניין זה לגבי כל סוגי הנכנסים לישראל או לגבי חלק מהם;

"נשק" - כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955⁽⁵⁾;

"חוק הביטוח" - חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968⁽⁶⁾;

"המוסד" - כמשמעותו בחוק הביטוח;
"בן-משפחה" של נפגע -

(1) בחיי הנפגע - כמשמעותו בסעיף 1 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 (נוסח משולב)⁽⁷⁾ (להלן - חוק הנכים), בשינויים המחוייבים, ובפסקה (4) להגדרה זו במקום "ומחסורו היה על הנכה ערב התגייסותו של הנכה לשירות" קדי "ומחסורו היה על הנפגע ערב הפגיעה"; ולעניין זה, "אדם שאינו מסוגל להשתכר למחייתו", "אח", "הכנסה מספקת

(1) פגיעה מפעולות איבה של כוחות צבאיים או צבאיים למחצה או בלתי-סדירים של מדינה עוינת לישראל, מפעולות איבה של אירגון עוין לישראל או מפעולות איבה שבוצעו תוך סיוע לאחד מאלה, בשליחותם או מטעמם או על מנת לקדם מטרתיהם (לכולם ייקרא להלן - כוחות אויב);

(2) פגיעה בשגגה מידי אדם עקב פעולות איבה של כוחות אויב, או פגיעה בשגגה בנסיבות שהיה בהן מקום לחשש סביר כי תבוצע פעולת איבה כאמור;

(3) פגיעה מנשק שהיה מיועד לפעולת איבה של כוחות אויב, או פגיעה מנשק שהיה מיועד נגד פעולה כאמור אף אם לא הופעל, למעט פגיעה שנפגע בה אדם בגיל 18 ומעלה כשהוא מבצע פשע או עבירה אחרת שיש בה זדון או רשלנות פושעת;

"נפגע" - מי שנפגע פגיעת איבה והוא אחד מאלה:

(1) אזרח ישראלי או תושב ישראל, בין שנפגע בישראל ובין מחוצה לה;

⁽¹⁾ ס"ח תשכ"א, עמ' 100; ס"ח תש"ל, עמ' 12.

⁽²⁾ ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תש"ל, עמ' 49.

⁽³⁾ ק"ת 2577, תש"ל, עמ' 1773.

⁽⁴⁾ ס"ח תשי"ב, עמ' 354.

⁽⁵⁾ ס"ח תשט"ו, עמ' 171.

⁽⁶⁾ ס"ח תשכ"ח, עמ' 108.

⁽⁷⁾ ס"ח תשי"ט, עמ' 276.

9. **סמכות השר להתקין ולהחיל תקנות**
שר העבודה רשאי -
- (1) להתקין תקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת, בכל העניינים הנובעים מהאמור בסעיפים 3 עד 7, לרבות תקנות בדבר מתן מיל-זות וערבויות לשם יצירת מקורות פרנסה או לביסוסם או לצרכי דיור ושיכון לנפגע או לכני משפחתו ואופן סילוק המילות האלה;
- (2) להחיל בצו, לאחר התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת, את התקנות לפי חוק הנכים לרבות ההוראות שבפרק חמישי לתקנות הנכים (טיפול רפואי), תשי"ד-1954²), או חוק משפחות החיילים, כולן או מקצתן, והכל בשינויים המחוייבים - על נפגעים או בני משפחותיהם.
10. **מינוי רשות מאשרת**
(א) שר הבטחון, בהתייעצות עם שר העבודה, ימנה רשות מאשרת שבסמכותה לאשר כי פגיעה שאירעה היא פגיעת איבה (להלן - הרשות); הודעה על מענה של הרשות תפורסם ברשומות.
- (ב) הרשות תתן את החלטתה תוך שלושה חודשים מהיום שהתביעה הגיעה לידיה, אלא אם החליטה להאריך את התקופה מטעמים מיוחדים שגרשמו.
11. **ערר**
(א) הרואה עצמו נפגע בהחלטת הרשות רשאי לערור עליה לפני ועדת עררים האמורה בסעיף קטן (ב).
- (ב) ועדת העררים תהיה של חמישה ובראשה שופט שיתמנה על-ידי שר המשפטים; יתר חברי הוועדה יתמנו על-ידי שר הבטחון בהתייעצות עם שר העבודה.
- (ג) שלושה חברי הוועדה, כשבהם היושב-ראש, יהיו מניין חוקי.
- (ד) הערר יוגש בכתב תוך 60 יום מהיום שבו הגיעה לידיעת העורר ההודעה על החלטת הרשות.
- (ה) אין אחרי החלטת ועדת העררים ולא כלום.
- (ו) הודעה על מען הוועדה תפורסם ברשומות.
12. **אישור פגיעת איבה**
אישורה של הרשות או של ועדת העררים, לפי העניין, כי פגיעה שאירעה היא פגיעת איבה, הוא תנאי מוקדם לכל תביעה לפי חוק זה בפני המוסד.
13. **סמכות בית-דין לעבודה**
לבית-דין אזורי כמשמעותו בחוק בית-הדין לעבודה, תשכ"ט-1969³), תהיה הסמכות הייחודית לדון בכל תביעה לתגמול לפי חוק זה ובכל תביעה להחזרת תגמול שינתן בטעות או שלא כדין, הכל בכפוף לאמור בסעיף 12.
- למחייט אדם", "השכר הקובע", "נצרך", ו"עומד ברשות עצמו" -
- כמשמעותם בסעיף 1 לחוק הנכים והתקנות לפיו, בשינויים המחוייבים;
- (2) במות הנפגע עקב הפגיעה - כמשמעותו בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"א-1950¹) (להלן - חוק משפחות חיילים), בשינויים המחוייבים; ולענין זה, "אדם שאינו מסוגל להשתכר למחייתו", "היום הקובע", "הכנסה כדי מחיה", "השכר הקובע", "מענק", "עומד ברשות עצמו" - כמשמעותם בסעיף 1 לחוק משפחות החיילים והתקנות לפיו, בשינויים המחוייבים;
- "תגמול" - לרבות כל טובת הנאה שאדם זכאי לה על-פי חוק הנכים או חוק משפחות החיילים, לפי העניין.
2. **חוקת פגיעת איבה**
נפגע אדם בנסיבות שיש בהן יסוד סביר להניח שנפגע פגיעת איבה, יראו את הפגיעה כפגיעת איבה אם לא הוכח אחרת.
3. **רפוי, החלמה ושיקום**
הוראות סימן ב' לפרק ג' לחוק הביטוח והתקנות לפיהן יחולו לגבי נפגע, בשינויים המחוייבים.
4. **תגמולים לנכים**
נקבעה לנפגע דרגת נכות כאמור בסעיף 5, ישלם לו המוסד תגמולים כאמור בסעיף 6.
5. **קביעת דרגת הנכות**
החסדרים לקביעת דרגת הנכות בסעיפים 61 (א), 62, 63, 64, 64 ו-65 לחוק הביטוח והתקנות לפיו יחולו, בשינויים המחוייבים, על קביעת דרגת הנכות לפי חוק זה.
6. **תגמולים וחישובם**
סעיפים 5, 6, 7, 8, 18 (ב) ו-1 (ג), 22 ו-44 לחוק הנכים יחולו, בשינויים המחוייבים, על קביעת התגמול לפי חוק זה וחישובו.
7. **תגמולים לבני משפחה**
גרמה פגיעת איבה למותו של הנפגע, יהיו בני המשפחה זכאים לתגמולים, בשינויים המחוייבים, לפי האמור בסעיפים 7, 8, 9, 9א, 10, 10א, 11, 12א, 13, 13א, 13ב, 13ג, 14, 15, 20, 22, 24, 29, 29א, 29ב, 29ג, 30 ו-32 לחוק משפחות החיילים.
8. **דין נפגע או בן משפחה לענין כל חיקוק אחר**
דין נפגע או בן משפחה כדין נכה כמשמעותו בחוק הנכים או בן משפחה כמשמעותו בחוק משפחות החיילים לענין כל חיקוק אחר המעניק טובת הנאה, פטור או הנחה.

1) ס"ח תשי"א, עמ' 162.

2) ק"ת תשי"ד, עמ' 500.

3) ס"ח תשכ"ט, עמ' 70.

18. תגמולים מאוצר המדינה
(א) תגמולים לפי חוק זה יינתנו מאוצר המדינה באמצעות המוסד.

(ב) אוצר המדינה ישפה את המוסד, על-פי דרישתו, על כל הוצאה שהוציא למתן התגמול ואת החלק היחסי מההוצאות המינהליות של המוסד הנובע מביצוע חוק זה.

19. תחולה

(א) חוק זה יחול על מי שנפגע בפעולת איבה אחרי יום כ"ה באייר תשכ"ז (4 ביוני 1967); הזכאי לפי חוק זה לא יהיה זכאי לתגמול לפי חוק הגימלאות לנפגעי ספר, תשי"ז-1956² (להלן — חוק נפגעי ספר).

(ב) חוק זה לא יחול על פגיעה שנפגע אדם המשתייך לכוחות האויב, מסייע להם או פועל בשליחותם או מטעמם או על מנת לקדם מטרתיהם.

20. הוראות מעבר

מי שקיבל גימלה לפי חוק נפגעי ספר, בשל פגיעת ספר שנפגע אחרי כ"ה באייר תשכ"ז (4 ביוני 1967), תיוקף הגימלה על חשבון התגמול לפי חוק זה; אולם אם קיבל אדם כדיון גימלה לפי חוק נפגעי ספר העולה על התגמול המגיע לפי חוק זה לא תיוקף היתרה.

21. ביצוע

שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

22. תיאומים

(א) בחוקים המאזכרים בתוספת יבואו התיקונים כמפורט בה.

(ב) במקום קצין תגמולים האמור בחוק הנכים ובחוק משפחות חיילים יבוא לענין חוק זה פקיד תביעות כמשמעותו בסעיף 130 לחוק הביטוח.

14. ייצוג בנציב בית-דין
בכל תביעה על-פי חוק זה נגד המדינה או של המדינה ייצג אותה המוסד באמצעות מי שהורשה לכך מטעמו.

15. תחולת חוק הביטוח

פרק ג', סימנים א' ו-ב' לפרק ז' וסעיפים 196, 197 ו-198 לחוק הביטוח והתקנות לפיהם יחולו לענין חוק זה, בשינויים המחוייבים.

16. תגמולים לפי חוק זה וגימלאות לפי חוק הביטוח

(א) הזכאי עקב מאורע אחד לתגמול לפי חוק זה ולגימלה לפי חוק הביטוח — הברירה בידיו לבחור באחד מהם, אולם אם בחר בגימלה לפי חוק הביטוח, יהיה חלק הגימלה העודף על התגמול לפי חוק זה על חשבון המוסד, ושאר הגימלה יהיה על חשבון אוצר המדינה.

(ב) הזכאי לתגמול וגימלה כאמור בסעיף קטן

(א) יבחר באחד מהם תוך 6 חודשים מיום שנוצרה עילת התביעה, ועד שלא בחר כאמור ישולם לו תגמול חדשי לפי חוק זה; בחר תוך התקופה האמורה בגימלה לפי חוק הביטוח, תשולם לו הגימלה מהיום שבו נוצרה עילת התביעה בניכוי הסכומים ששולמו לו כתגמול חדשי כאמור.

17. תגמולים לפי חוק זה ותגמולים או מיצויים לפי חוקים אחרים

(א) הזכאי לתגמול לפי חוק זה מכוח כמה עילות, או לפי חוק זה ולפי חוק אחר שלפיו משתלם התגמול מאוצר המדינה — הברירה בידו לבחור באחד התגמולים.

(ב) זכאי עקב מאורע אחד לתגמול לפי חוק

זה ולפיצויים לפי פקודת הנזיקין (נוסח חדש)¹ יחולו עליו בשינויים המחוייבים הוראות סעיף 36 לחוק הנכים או סעיף 21 לחוק משפחות החיילים, לפי העניין.

תוספת

(סעיף 22)

2. בחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951⁴, בסעיף 14ב(א), בסופו יבוא:

"מי שנקרא כאמור ונפגע ביום כ"ו באייר תשכ"ז (5 ביוני 1967) או לאחר מכן, תוך כדי מילוי חובתו ועקב מילויה, דינו כדיון נפגע לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל"ל-1970, והוראות החוק האמור יחולו לגביו ולגבי התלויים בו."

1. בחוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), תשכ"א-1961³, אחרי סעיף 15 יבוא:

15א. גימלאות לנפגעים

מי שמקיים חובת שמירה מכוח חוק זה ונפגע תוך כדי השמירה ביום כ"ו באייר תשכ"ז (5 ביוני 1967) או לאחר מכן, דינו כדיון נפגע לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל"ל-1970, והוראות החוק האמור יחולו לגביו ולגבי התלויים בו."

(1) דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

(2) ס"ח תשי"ה, עמ' 22.

(3) ס"ח תשכ"א, עמ' 169.

(4) ס"ח תשי"א, עמ' 78.

"פגיעת איבה" - כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970."

5. בחוק נפגעי ספר, האמור בסעיף 2 יסומן "א" ואחריו יבוא:

"(ב) אלמנה ויתום של נפגע ספר יהיו זכאים לגימלאות לפי פרק ג' לחוק הביטוח הלאומי והתקנות לפיו."

3. בחוק הביטוח, בסעיף 168 (א) (3), אחרי פסקת משנה (ו) יבוא:

"(ז) חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970."

4. בפקודת מס הכנסה (1), בסעיף 36 (א), אחרי "או מפגיעת ספר" יבוא "או מפגיעת איבה" ובסוף סעיף 36 (ב) יבוא:

ט. מסקנות ועדת החוץ והבטחון בעניין יהודי ברית המועצות

א-פעם נגד העם היהודי. מסע זה יוצר אווירת שנאה העלולה להוליד התפתחויות הרות-אסון, לרבות סיכון בטחונם הפיסי של המוני יהודים.

ד. הוועדה שוכנעה ששירותי הבטחון הסובייטיים תיכנו מראש ניצול פרובוקטיבי של פרשת המטוס בלנינגראד ביוני 1970, כדי לפגוע באותם היהודים כנאמנים לעמם והנאבקים בגלוי למען זכותם הם, ולמען זכותו של כל יהודי הרוצה בכך, לעלות לישראל.

ה. המסע האנטי-יהודי המתנהל עתה בברית המועצות מכוון לפגוע בהתעוררות הלאומית היהודית ולהרתיע את היהודים מלהגיש בקשות לעלייה ומפירסום עצומות פומביות, למוסדות בין-לאומיים ולדעת הקהל בעולם, בתביעה להתיר עלייתם לישראל.

ו. דעת הקהל הנאורה בעולם והמוסדות הבין-לאומיים נקראים להיחלץ למאבק להפסקת מסע הדיכוי נגד יהודי ברית המועצות ולמתן אפשרות ליהודים הרוצים בכך לעלות לישראל.

ז. העם בישראל שותף ליהודי ברית המועצות במצוקתם ומחזק ידיהם במאבקם. העם היהודי לא ישקוט עד אשר ישוחררו היהודים החפים מפשע שנאסרו לאחרונה בברית המועצות ותותר יציאתו של כל יהודי הרוצה לעלות לישראל.

בישיבות הכנסת מיום כ"ד באדר ב' תש"ל (1 באפריל 1970) ומיום כ"ז בסיון תש"ל (1 ביולי 1970) החליטה הכנסת להעביר לוועדת החוץ והבטחון את ההצעות לסדר-היום שהעלו חברי הכנסת ז. המר, ש. ז. אברמוב, ג. האזנר, א. שוסטק, א. אליאב, א. אבנרי, ב. הלוי, מ. צ. גריה, י. קודן, ג. אליעד וק. כהנא בעניין יהודי ברית המועצות.

ביום י"ז בתמוז תש"ל (21 ביולי 1970) סיימה הוועדה את דיוניה במסקנות הבאות:

א. הכנסת סולידרית עם יהודי ברית המועצות במאבקם על זכותם לחיות כיהודים ולעלות לישראל. מאבק זה - המתנהל בגלוי ועל זכויות אלה בלבד - תואם את החוק הסובייטי ואת האמנות הבין-לאומיות בדבר זכויות האדם.

ב. גל הדיכוי, המאסרים והחקירות שנאה לאחרונה בברית המועצות נגד היהודים המבקשים לחיות כיהודים ולעלות לישראל מעורר בישראל דאגה עמוקה וחשש חמור מפני מהדורה חדשה של משפטי ראוהו כבתקופת סטלין.

ג. מסע השטנה נגד היהודים, בכל דרכי התקשורת הממלכתיים, ההולך וגובר בברית המועצות, והפיר-סומים האנטישמיים שיצאו שם לאחרונה לאור, מזכירים את דברי הארס החמורים ביותר שהוטחו

י. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בעניין שבתת האטה

של טכנאי הרנטגן

לטכנאי הרנטגן - ישלמו את המקדמה הנ"ל, כפי שעשתה זאת קופת-חולים.

2. תשלום המקדמה לשליש הותר של טכנאי הרנטגן יקדם, לדעת הוועדה, את המשא-ומתן המתנהל בין נציגי אירגון טכנאי הרנטגן לבין המעסיקים כדי להביאו לסיומו הרצוי.

3. הוועדה קוראת לעובדי הרנטגן ולכל הנוגעים בדבר לשתף פעולה כדי לקדם את המשא-ומתן לקביעת הנורמות והפרמיות ולהערכה חדשה של התיפקוד במקצוע.

4. הוועדה קוראת לעובדי הרנטגן להסיר את האיום שבשבתה.

ההצעה לסדר-היום שהגיש חברי הכנסת ש. י. גרוס, בישיבת הכנסת מיום א' בניסן תש"ל (7 באפריל 1970), בדבר הסבל והסכנות הנגרמים לחולים עקב שבתת האטה של טכנאי הרנטגן, נידונה ביום י"ז בתמוז תש"ל (21 ביולי 1970) בישיבת ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת. לישיבה הוזמנו נציגי נציבות שירות המדינה ונציגי משרד הבריאות.

אחרי הדיון שהתקיים סיכמה הוועדה פה אחד את ההמלצות הבאות:

1. הוועדה ממליצה שמעסיקי עובדי הרנטגן - הממ"שלה ומוסדות רפואה ציבוריים, הדסה ומלב"ן, שטרם הסכימו לשלם את המקדמה של 450 ל"י

סיכום הישיבות

- ישיבה צ"ב (ט"ז בתמוז תש"ל - 20 ביולי 1970)**
- היו"ר - ר. ברקת; ב. צ. קשת; י. נבון.
- א. יושב-ראש הכנסת ד. ברקת אמר דברי הספד לשר הפנים חיים משה שפירא ז"ל.
- ב. יושב-ראש הכנסת ד. ברקת ושר-האוצר פ. ספיר נשאו דברים לציון יובל קרן היסוד.
- ג. שר-המשפטים י. ש. שפירא מסר הודעה בשם הממשלה על פטירתו של שר-הפנים חיים משה שפירא ז"ל, וכן על העברת תפקיד שר הפנים לדי ראש הממשלה; פקיעת כהונתו של סגן שר הפנים חברי-הכנסת יוסף גולדשמידט ומינויו מחדש לתפקיד זה.
- ד. מוכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ה. שר-התיירות מ. קול מסר סקירה על פעולות משרדו. בוויכוח השתתפו: מ. פרוש, ע. זועבי, י. ש. בן-מאיר, ד. קורן, נ. אליעד, ב. צ. קשת, י. הורביץ, ע. אמוראי, י. תמיר, א. ורדיגר, ש. כהן, ש. תמיר.
- ישיבה צ"ג (י"ח בתמוז תש"ל - 21 ביולי 1970)**
- היו"ר - מ. זר; ט. סנהדראי; צ. צימרמן.
- א. סגן שר החינוך והתרבות א. דלין השיב על 4 שאילתות של חברי הכנסת: ש. ארבלי-אלמוזילינו, י. ארדור, י. הורביץ, מ. סנה.
- ב. י. ישעיהו-שרעבי (יו"ר ועדת הכנסת) מסר הודעה בדבר העברת ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת מ. בן-פורת על מעמדם של עובדי החינוך המשלים לוועדת החינוך והתרבות.
- ג. נ. אליעד וש. כהן הגישו הצעות (נפרדות) לסדר-היום בדבר שביטת המצילים בחופי הרחצה. סגן שר הפנים י. גולדשמידט השיב להצעות.
- הוחלט: להעביר את העניין לוועדה שתיקבע על-ידי ועדת הכנסת.
- ד. שר-הדואר א. רימלט מסר סקירה על פעולות משרדו. דו. בוויכוח השתתפו: ש. י. גרוס, ד. זכין, י. תמיר, ד. קורן, נ. אליעד, ז. שובל, א. אבנרי, ש. תמיר.
- ה. י. ש. בן-מאיר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 2), תש"ל-1970.
- הוחלט: לקבל את החוק.
- ישיבה צ"ד (י"ח בתמוז תש"ל - 22 ביולי 1970)**
- היו"ר - ש. רוזן.
- א. מוכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב. שר-החוק א. אבן השיב על 49 שאילתות של חברי הכנסת: א. אבנרי, י. תמיר, ש. לורנץ, נ. אליעד, ש. ארבלי-אלמוזילינו, ש. כהן, י. ארדור, ת. טובי, א. ורדיגר, ש. תמיר, י. נחושתן, מ. אביזרה, ד. ארזי, ג. האוגר, א. מלמד.
- ג. מ. ירד הגיש הצעת חוק לתיקון פקודת העירויות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תש"ל-1970. סגן שר הפנים י. גולדשמידט השיב להצעה.
- הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים.
- ד. בהמשך הדיון על סקירת שר הדתות על פעולות משרדו השיב שר-הדתות ז. ורהפטיג למתווכחים.
- ה. ש. ארבלי-אלמוזילינו (יו"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970.
- הוחלט: לקבל את החוק.

